1946

KALENDARZ

Krakowskiego Ochotniczego Towarzystwa Ratunkowego

Cena egzemplarza 50·— zł.

KALENDARZ

KRAKOWSKIEGO OCHOTNICZEGO TOWARZYSTWA RATUNKOWEGO

NA ROK

1946

Nakładem Krak. Ochotn. Towarzystwa Ratunkowego
Kraków, ul. Potockiego L. 19 — Telefon 548-88.

Okładkę projektował Witold Chomicz

Ogłoszenia zebrała »P A R« Polska Agencja Reklamy Fr. Krajna
Oddział w Krakowie: Rynek Główny 46 — Telefon Nr 503-66.

Drukarnia »Powściągliwość i Praca« w Krakowie. M-04569.

KALENDARZ
KRAKOWSKIEGO OCHOTNICZEGO TOWARZYSTWA RATUNKOWEGO
NA ROK 1946

Zakład MECHANICZNO-ORTOPEDYCZNY

SIERANT JAN

kilkunastoletni pracownik Państwowej Wytwórni Protez w Krakowie ze specjalnym przeszkoleniem ortopedycznym w Centralnej Wytwórni Protez w Warszawie.

WYKONUJE:

Protezy kończyn górnych i dolnych, protezy kombinowane przy wyłuszczonej kończynie górnej w stawie barkowym i dolnej w stawie biodrowym. Aparaty kończyn górnych i dolnych. Gorsety na skrzywienie kręgosłupa tylne, boczne i gorsety usztywniające. Pasy przepuklinowe jednostronne i obustronne. Pasy pooperacyjne. Wkłady na płaskie stopy według modelu.

PÓŁFABRYKATY:

Szyny do protez kończyn dolnych, górnych i aparatów wszelkiego rodzaju. Stalki na szkielety gorsetów. Kompletne stawy skokowe znormalizowane, jak: śruby kolanowe, śruby oczkowe, śruby do zamków skrzydełkowe, śruby do aparatów i gorsetów.

Kraków, Mostowa 3, telefon 571-40
(obok szpitala O. O. Bonifratrów)

Do

Naszych Szanownych Czytelników!

Wydając niniejszy Kalendarz wznawiamy nasze od r. 1929 istniejące wydawnictwo, przerwane tylko przez okres okupacji. Przezwyciężywszy wszystkie obecne trudności wydawnicze — oddajemy Kalendarz Społeczeństwu krakowskiemu w przekonaniu, że będziemy mogli liczyć, jak zawsze dotąd, na poparcie naszej pracy ofiarowanej służbie publicznej.

Pomoc jaką K. O. T. R. przynosi mieszkańcom naszego miasta zależna jest od posiadania odpowiedniego taboru karetek samochodowych, który podczas minionej wojny został zniszczony.

To też dochód z niniejszego wydawnictwa przeznaczony zostanie na stworzenie funduszu, jaki pomoże naglącą konieczność sprawienia nowego taboru samochodowego zrealizować.

W tym miejscu pragniemy również złożyć wszystkim przedsiębiorstwom, zakładom pracy i firmom — które przez ogłoszenie się w naszym Kalendarzu umożliwiły nam jego obecne wydanie — najserdeczniejsze podziękowanie.

Krakowskie Ochotnicze Towarzystwo Ratunkowe

Za Zarząd:

Sekretarz: *(-) Adam Czernecki*

Prezes: *(-) prof. dr Józef Latkowski*

Kraków, w grudniu 1945 r.

Styczeń

1	W	**Nowy Rok**
2	Ś	Makarego op.
3	C	Genowefy p.
4	P	Eugeniusza m.
5	S	Telesfora pap. m.
6	N	**Trzech Króli**
7	P	Lucjana m.
8	W	Seweryna op.
9	Ś	Juliana m.
10	C	Jana w.
11	P	Honoraty p.
12	S	Arkadiusza
13	N	**1 po 3 Król.**, Najśw. Rodziny
14	P	Hilarego b. DK.
15	W	Pawła pust.
16	Ś	Marcelego pap. m.
17	C	Antoniego pust.
18	P	Stolicy św. Piotra w Rzymie
19	S	Henryka
20	N	**2 po 3 Król.**, Sebastiana m.
21	P	Agnieszki p. m.
22	W	Wincentego m.
23	Ś	Zaśl. Najśw. Panny
24	C	Tymoteusza b. m.
25	P	Nawrócenie św. Pawła
26	S	Polikarpa b. m.
27	N	**3 po 3 Król.**, Jana Chryz.
28	P	Piotra Nol. w.
29	W	Franciszka Sal. b. DK.
30	Ś	Martyny p. m.
31	C	Jana Bosko w.

NOTATKI

Luty

1	P	Ignacego b. m.
2	S	Matki B. Gromnicznej
3	N	**4 po 3 Król.**, Błażeja b. m.
4	P	Andrzeja Kors. b. w.
5	W	Agaty p. m.
6	Ś	Tytusa b. w., Doroty p. m.
7	C	Romualda op.
8	P	Jana z Maty
9	S	Cyryla b. DK., Apolonii p. m.
10	N	**5 po 3 Król.**, Scholastyki p.
11	P	N M. P. z Lourdes
12	W	7 Serwitów w.
13	Ś	Katarzyny
14	C	Walentego m.
15	P	Faustyna m., Klaud. de la C
16	S	Julianny p. m.
17	N	**Starozap.**, Donata m.
18	P	Symeona b. m.
19	W	Konrada
20	Ś	Leona b. m.
21	C	Eleonory p.
22	P	Stolicy św. Piotra w Ant.
23	S	Piotra Dam. w. DK.
24	N	**Mięsop.**, Macieja Ap.
25	P	Wiktora m.
26	W	Aleksandra b.
27	Ś	Gabriela w.
28	C	Romana op.

NOTATKI

NOTATKI

Marzec

1	P	Albina b.
2	S	Heleny wd.
3	N	**Zapust.,** Kunegundy p.
4	P	Kazimierza w.
5	W	Klaudii
6	Ś	**Popielec**
7	C	Tomasza z Akw. w. DK.
8	P	Jana Boż., Winc. Kadł. b. w.
9	S	Franciszki wd.
10	N	**Wstępna,** 40 Męczen.
11	P	Konstantego w.
12	W	Grzegorza w. DK.
13	Ś	Krystyny p. m. (Suchedni)
14	C	Matyldy wd.
15	P	Klemensa Dworz. (Suchedni)
16	S	Gertrudy p. (Suchedni)
17	N	**Sucha,** Jana Sarkandra m.
18	P	Cyryla b. DK.
19	W	**Józefa** Obl. N. M. P.
20	Ś	Hadriana m.
21	C	Benedykta op.
22	P	Katarzyny wd.
23	S	Pelagii
24	N	**Głucha,** Gabriela arch.
25	P	**Zwiastowanie N. M. P.**
26	W	Dyzmy, Teodora
27	Ś	Jana Damasc. w. DK.
28	C	Jana Kapistrana w.
29	P	Wiktora
30	S	Anieli wd.
31	N	**Środopust.**

NOTATKI

NOTATKI:

Kwiecień

1	P	Hugona b.	
2	W	Franciszka z Pauli	
3	Ś	Ryszarda b.	●
4	C	Izydora b. DK.	
5	P	Wincentego Fer. w.	
6	S	Celestyna pap.	
7	**N**	**Czarna**	
8	P	Dionizego b.	
9	W	Marii Kleof.	
10	Ś	Ezechiela pror.	☽
11	C	Leona w. pap. DK.	
12	P	M. B. Bolesnej	
13	S	Hermenegilda m.	
14	**N**	**PALMOWA** — Justyna m.	
15	P	Lidwiny	
16	W	Benedykta Labre	
17	Ś	Aniceta pap. m.	
18	C	**Wielki Czwartek**	○
19	P	**Wielki Piątek**	
20	S	**Wielka Sobota**	
21	**N**	**WIELKANOC**	
22	**P**	**Wielkanocny**	
23	W	Wojciecha b. m.	
24	Ś	Jerzego	
25	C	Marka ew.	
26	P	Matki B. Dobrej Rady	☾
27	S	Piotra Kaniz. w. DK.	
28	**N**	**PRZEWODNIA**, Pawła od K.	
29	P	Piotra m.	
30	W	Katarzyny Sien.	

NOTATKI

NOTATKI:

Maj

1	Ś	Filipa i Jakuba Ap.
2	C	Atanazego b. DK., Zygm. m
3	P	**Konstytucja 3 Maja**
4	S	Znalez. Krzyża św., Flor. m.
5	N	**2 po Wielkan.,** Piusa pap.
6	P	Jana Ew.
7	W	Domicelli m.
8	Ś	Stanisława b. m., Op. św. Józ.
9	C	**Swięto Zwycięstwa**
10	P	Antonina b., Izydora w.
11	S	Franciszka Hier. w.
12	N	**3 po Wielkan.,** Pankrac. m.
13	P	Roberta Bel. b. DK., Serwac.
14	W	Bonifacego m.
15	Ś	Zofii, Jana de la S. w.
16	C	Andrzeja Boboli w.
17	P	Paschalisa w.
18	S	Wenancjusza m., Eryka
19	N	**4 po Wielkan.,** Celest. pap.
20	P	Bernardyna Sien. w.
21	W	Heleny
22	Ś	Ryty
23	C	Dezyderiusza b.
24	P	N. Marii P. Wspom. wiernych
25	S	Grzegorza pap.
26	N	**5 po Wielkan.,** Filipa w.
27	P	Bedy w. DK.
28	W	Augustyna z Cant. b. m.
29	Ś	Magdaleny de P. p.
30	C	**WNIEBOWSTĄPIENIE P.**
31	P	Anieli Mer.

NOTATKI:

NOTATKI:

Czerwiec

1	S	Jakuba Strepy bp. w.
2	**N**	**Sadoka i Tow. m.**
3	P	Erazma b. m.
4	W	Franciszka Car.
5	Ś	Bonifacego bp. m.
6	C	Norberta w.
7	P	Roberta op.
8	S	Medarda
9	**N**	**ZESŁANIE DUCHA ŚW.**
10	P	**Poniedziałek świąt.**
11	W	Barnaby ap.
12	Ś	**Suchedni,** Jana
13	C	Antoniego Pad.
14	P	**Suchedni,** Bazylego bp. DK.
15	S	**Suchedni,** Jolanty
16	**N**	**TRÓJCY PRZEN.**
17	P	Adolfa m.
18	W	Efrema w. DK.
19	Ś	Julianny p.
20	C	**BOŻE CIAŁO**
21	P	Alojzego w.
22	S	Paulina bp. w., M. B. N. P.
23	**N**	**2 po Ziel. Św.,** Zenona m.
24	P	**Nar. św. Jana Chrz.**
25	W	Wilhelma op.
26	Ś	Jana i Pawła mm.
27	C	Władysława w.
28	P	NAJŚW. SERCA JEZUS.
29	S	**PIOTRA i PAWŁA AP.**
30	**N**	**3 po Ziel. Św.,** Emilii m.

NOTATKI:

NOTATKI:

Lipiec

1	P	Przen. Krwi P. Jez.
2	W	Nawiedzenie Najśw. Marii P.
3	Ś	Anatola bp.
4	C	Teodora bp.
5	P	Antoniego Zac. w.
6	S	Łucji
7	**N**	**4 po Ziel. Św.**, Cyr. i Met. bp.
8	P	Elżbiety ☽
9	W	Weroniki
10	Ś	7 Braci Męcz.
11	C	Piusa pap. m.
12	P	Jana Gwalb. op.
13	S	Małgorzaty p. m.
14	**N**	**5 po Ziel. Św.**, Bonawentury
15	P	Henryka w.
16	W	Matki B. Szkaplerznej ◯
17	Ś	Aleksego w.
18	C	Szymona z Lip., Kamila w.
19	P	Wincentego a Paulo w.
20	S	Czesława w.
21	**N**	**6 po Ziel. Św.**, Praksedy p.
22	P	**Święto Niepodległości** ☾
23	W	Apolinarego bp.
24	Ś	Kingi p., Krystyny p. m.
25	C	Jakuba ap.
26	P	Anny
27	S	Natalii
28	**N**	**7 po Ziel. Św.**, Innocent. pap.
29	P	Marty p.
30	W	Abdona m. ●
31	Ś	Ignacego w.

NOTATKI:

NOTATKI:

Sierpień

1	C	Piotra w okow.
2	P	M. B. Anielskiej, Alfonsa w.
3	S	Znalezienie św. Szczepana
4	**N**	**8 po Ziel. Św.**, Dominika w.
5	P	N. M. P. Śnieżnej
6	W	Przemienienie Pańskie
7	Ś	Kajetana w. ☽
8	C	Cyriaka m.
9	P	Jana Vianney w.
10	S	Wawrzyńca m
11	**N**	**9 po Ziel. Św.**, Zuzanny p.
12	P	Klary p.
13	W	Hipolita m.
14	Ś	Wigilia, Euzebiusza m. 🌕
15	**C**	**WNIEBOWZIĘCIE N. M. P.**
16	P	Joachima
17	S	Jacka w.
18	**N**	**10 po Ziel. Św.**, Agapita m.
19	P	Jana Eudes w.
20	W	Bernarda op. DK.
21	Ś	Joanny ☾
22	C	Tymoteusza m.
23	P	Filipa Ben. w.
24	S	Bartłomieja ap.
25	**N**	**11 po Ziel. Św.**, Serca N.M.P.
26	P	N. M. P. Jasnogórskiej
27	W	Józefa Kal. w.
28	Ś	Augustyna bp. DK.
29	C	Ścięcie św. Jana Chrz. 🌑
30	P	Róży p.
31	S	Rajmunda w.

NOTATKI:

NOTATKI:

Wrzesień			NOTATKI:
1	N	**12 po Ziel. Św.,** Bronisławy p.	
2	P	Stefana w.	
3	W	Szymona Sł. w.	
4	Ś	Rozalii p.	
5	C	Wawrzyńca Just. w.	
6	P	Eugeniusza, Reginy p.	
7	S	Melchiora Grodzieckiego m.	
8	N	**13 po Ziel. Św.,** Nar. N.M.P.	
9	P	Piotra Klawera w.	
10	W	Mikołaja w.	
11	Ś	Prota i Jacka mm.	
12	C	Imienia N. M. P.	
13	P	Eugenii	
14	S	Podwyższenie Krzyża św.	
15	N	**14 po Ziel. Św.,** 7 Bol. N.M.P.	
16	P	Cypriana bp. m.	
17	W	Stygmaty św. Franciszka	
18	Ś	**Suchedni,** Józefa w.	
19	C	Januarego m.	
20	P	**Suchedni,** Eustachego m.	
21	S	**Suchedni,** Mateusza ap.	
22	N	**15 po Ziel. Św.,** Mauryc. m.	
23	P	Tekli p. m.	
24	W	N. M. P. od Wykupu	
25	Ś	Władysława z Gielniowa w.	
26	C	8 Męczenników Kanad.	
27	P	Kosmy i Damiana mm.	
28	S	Wacława m.	
29	N	**16 po Ziel. Św.,** Michała arch.	
30	P	Hieronima w. DK.	

NOTATKI:

Październik

1	W	Jana z Dukli w.
2	Ś	Aniołów Stróżów
3	C	Teresy od Dzieciątka Jezus
4	P	Franciszka z Assyżu
5	S	Placyda m.
6	N	**17 po Ziel. Św.,** Brunona w.
7	P	N. M. P. Różańcowej
8	W	Brygidy
9	Ś	Dionizego bp. m.
10	C	Franciszka Borgiasza w.
11	P	Macierzyństwa N. M. P.
12	S	Maksymiliana bp.
13	**N**	**18 po Ziel. Św.,** Edwarda w.
14	P	Kaliksta pap. m.
15	W	Teresy od Jezusa p.
16	Ś	Jadwigi, Gerarda w.
17	C	Małgorzaty Alacoque p.
18	P	Łukasza ew.
19	S	Piotra z Al. w.
20	**N**	**19 po Ziel. Św.,** Jana Kant. w.
21	P	Urszuli p. m.
22	W	Korduli p. m.
23	Ś	Seweryna b. m.
24	C	Rafała arch.
25	P	Chryzanta i Darii mm.
26	S	Ewarysta m.
27	**N**	**20 po Ziel. Św., CHR.-KRÓLA**
28	P	Szymona i Tadeusza ap.
29	W	Narcyza bp.
30	Ś	Alfonsa Rodr., Edmunda
31	C	Łucji p.

NOTATKI:

NOTATKI:

Listopad

1	P	**WSZYSTKICH ŚWIĘTYCH**
2	S	**Dzień Zaduszny**
3	N	**21 po Ziel. Św.,** Huberta bp.
4	P	Karola Boromeusza bp. w. ☽
5	W	Św. Relikwii, Zachariasza w.
6	Ś	Leonarda w.
7	C	Nikandra
8	P	Klaudiusza m., Gotfryda
9	S	Teodora m.
10	N	**22 po Ziel. Św.,** Andrzeja w. ○
11	P	Marcina bp. w.
12	W	5 Braci pol. mm.
13	Ś	Stanisława Kostki w.
14	C	Jozafata Kuncewicza bp. m.
15	P	Alberta bp. w. DK.
16	S	Matki B. Ostrobramskiej
17	N	**23 po Ziel. Św.,** Salomei p.
18	P	Romana m. ☾
19	W	Elżbiety
20	Ś	Feliksa w.
21	C	Ofiarowanie N. M. P.
22	P	Cecylii p. m.
23	S	Klemensa pap.
24	N	**24 po Ziel. Św.,** Jana od Krz.
25	P	Katarzyny p. m.
26	W	Jana Berch. w. ●
27	Ś	Waleriana bp.
28	C	Zdzisławy p.
29	P	Saturnina m.
30	S	Andrzeja ap.

NOTATKI:

NOTATKI:

Grudzień

1	N	**1 Adwentu,** Edmunda m.
2	P	Bibiany p. m.
3	W	Franciszka Ksawerego w. ☽
4	Ś	Barbary p. m.
5	C	Saby op.
6	P	Mikołaja bp. w.
7	S	Ambrożego bp. w. DK.
8	N	**2 Adwentu, N. POCZ. N.M.P.**
9	P	Leokadii p., Walerii p.
10	W	N. M. P. Loretańskiej 🌕
11	Ś	Damazego pap.
12	C	Aleksandra m., Otylii p.
13	P	Łucji p. m.
14	S	Arseniusza m.
15	N	**3 Adwentu,** Waleriana b.
16	P	Euzebiusza b. m.
17	W	Łazarza b. ☾
18	Ś	**Suched.,** Oczekiwania N.M.P.
19	C	Urbana
20	P	**Suchedni,** Teofila m.
21	S	**Suchedni,** Tomasza ap.
22	N	**4 Adwentu,** Zenona bp.
23	P	Wiktorii p. m.
24	W	Adama i Ewy, Wigilia
25	Ś	**BOŻE NARODZENIE** 🌑
26	C	**Św. Szczepana**
27	P	Jana Ew.
28	S	Młodzianków
29	N	**Tomasza b. m.**
30	P	Eugeniusza bp.
31	W	Sylwestra pap. w.

NOTATKI:

NOTATKI:

Jednostki miar najczęściej używanych

Miary długości:

Podstawową jednostkę miary długości stanowi metr = jedna dziesięciomilionowa część ćwiartki południka kuli ziemskiej.
1 m = 10 dm = 100 cm = 1000 mm, 1 km = 1000 m.
1/1000 mm = 1 mikron, 1 milionowa część mm = 1/1000 mikrona = 1 millimikron.
1 mila geograficzna = 1/15 stopnia na równiku = 7,42 km
1 mila morska wszystkich narodów = 1,852 km

Jednostki angielskie:

1 mila angielska = 1760 yardów = 1609 km
1 yard angielski = 3 stopy angiel. = 0,9144 m
1 stopa angielska = 12 cali angiel. = 0,3048 m
1 cal angielski = 0,0254 m

Jednostki innych narodów:

1 francuska mila morska = 3 mile morskie = 5.556 km
1 mila norweska = 10,000 km
1 mila niemiecka = 0,6 mili pruskiej = 7.532 km
1 wiorsta rosyjska = 1500 arszynów = 1,067 km
1 mila szwedzka = 10,000 km
1 mila polska = 7,145 km
1 łokieć polski = 24 cale = 0,576 m

Miary powierzchni:

100 kw. metrów (m^2 lub qm) = 1 ar (a)
100 arów (a) = 1 hektar (ha)
100 hektarów (ha) = 1 kw. kilometr (klm^2 lub qkm)

Miary pojemności i objętości:

1 metr sześcienny (m^3 lub cbm) = 1 milion ccm lub cm^3
1 cbm = 1000 litrów (l) = 100 deka-litrów (dal) = 10 hektolitrów (hl)
1 litr (l) = 1000 cm^3 = 100 centolitrów (cl) = 10 decylitrów (dl)
1 cm^3 = 1000 mikrolitrów

Miary angielskie:

1 minim (m) min. = 5,9192 centimila
1 fluid drachm. (fl. drm.) = 60 min. = 3,5515 mila
1 fluid ounce (fl. oz) = 8 fl. drm. = 2,8412 centilitra
1 pint (O) = 20 fl. oz. = 0,5682454 litra
1 gallon (C) = 8 pintów = 4,546 litra
1 mil (mililitr) = 1 cm^3 = 16,9 minima
1 decimil = 0,1 cm^3 = 1,69 minima
1 centimil = 0,01 cm^3 = 0,169 minima

Miary amerykańskie:

1 minim (m) min. = 6,1613 centimila
1 fluid drachm. (fl. drm.) = 60 min. = 3,697 mila
1 fluid ounce (fl. oz.) = 8 fl. drm. = 2,9573 centilitra
1 pint (O) = 16 fl. oz. = 0,4732 litra
1 gallon (G) = 8 pintów = 3.7854 litra

Działalność Krakowskiego Ochotniczego T-wa Ratunkowego

w latach wojennych 1939 - 1945

6 czerwca 1945 r. minęło 54 lat istnienia i **nieprzerwanej** działalności Towarzystwa. Szczęśliwym bowiem zbiegiem okoliczności Towarzystwo przetrwało okres wojny i okupacji niemieckiej pod własnym zarządem jako jedyne — zdaje się — stowarzyszenie polskie; nawet rozporządzenia przejęcia Towarzystwa przez Niemiecki Czerwony Krzyż udało się przewlekaniem sprawy uniknąć. Ze względu też samoobrony nie zwoływano przez cały okres wojenny walnego zebrania członków ani nie werbowano członków wspierających. — W trudnym tym okresie straciło Towarzystwo wielu swoich zasłużonych członków i pracowników: prezesa Dra Maciąga Adama, wiceprezesa Dra Kosińskiego Mieczysława, Dra Banneta Arnolda, Inż. Polaczek Korneckiego Tadeusza, Dra Preissa Witolda, Dra Hochbauma Ignacego, Dra Żaka Rudolfa i ostatnio w tragicznej katastrofie w dniu 18 stycznia 1945 r. w czasie pełnienia swej służby wskutek ostrzeliwania karetki Pogotowia Ratunkowego przez wkraczającą patrol wojsk radzieckich na ul. Lubicz zginęli od ran postrzałowych długoletni szofer Veranemann Augustyn, sanitariusz Pułka Józef, Mgra Czernecka Wanda, żona sekretarza Towarzystwa i Studnicka Aniela, poprzednio już ranna i odwożona do szpitala. — Cześć Ich pamięci!

Skutkiem wypadków wojennych ilość członków Wydziału Towarzystwa spadła zaledwie do kilku, dlatego też w dniu 30 czerwca 1945 r. zwołaliśmy walne zebranie członków, które wybrało nowe władze z prezesem Prof. Dr. Latkowskim Józefem i wiceprezesem płk. Plappertem Stanisławem na czele. Członków wspierających liczy T-wo ponad 400 zaledwie — znikomą wprost ilość w stosunku do liczby mieszkańców! Okres

okupacji zamknęliśmy nadwyżką dochodów nad wydatkami w kwocie 120.206.— zł, które złożyliśmy do depozytu i jak dotychczas nie zdołaliśmy nic z tej kwoty odzyskać. Okres istnienia w wolnej Polsce zaczęliśmy bez gotówki, ale dzięki bezinteresownej pracy personelu, uruchomieniu karetek zdekompletowanych i podjęciu przewozów chorych zdołaliśmy szybko podjąć dalszą działalność. A praca na Pogotowiu Ratunkowym zwłaszcza w czasie okupacji była niesłychanie ciężką — porozumiewanie się z najeźdzcą w obcym języku, kiedy wszystko miało być „sofort" i było połączone z nieodłącznymi pogróżkami, kiepski stan samochodów, ograniczone przydziały benzyny i związany z tym zakaz wyjazdów do zachorowań w mieszkaniach prywatnych — wszystko to utrudniało tę i tak trudną pracę; mimo to cały personel spełniał w miarę sił i możliwości najlepiej swe obowiązki tak, że mamy przeświadczenie, iż Towarzystwo wywiązało się należycie z ciążących na nim obowiązków względem społeczeństwa i dobrze spełniło swoje zadania. — Tragicznie tylko przedstawia się ciągle sprawa parku samochodowego — największą i najlepszą część taboru straciliśmy w r. 1939, wszystko odjechało na wschód aby więcej nie powrócić, do tego ostatnio w styczniu 1945 r. straciliśmy najlepszą sanitarkę Chevrolet i zostaliśmy z 3-ma karetkami marki D. K. W. zakupionymi jeszcze w 1941 r. Zakupiona w lecie 1945 r. używana sanitarka marki Adler częściowo poprawiła sytuację na tym odcinku.

Na koniec podajemy parę dat statystycznych: ogółem od założenia Towarzystwa udzieliliśmy pomocy w 422.759 przypadkach, w obecnym zaś okresie wojennym w 95.748 wypadkach. Liczba przypadków, w których udzieliliśmy pomocy w poszczególnych latach, przedstawia się następująco:

1939 — 25.411, 1940 — 15.297, 1941 — 16.979, 1942 — 14.968, 1943 — 12.532 i 1944 — 10.561 przypadków. Ciekawie przedstawia się ilość zamachów samobójczych w tych latach: 1939 — 178, 1940 — 146, 1941 — 173, 1942 — 126, 1943 — 85 i 1944 — 79 przypadków, razem za cały ten okres było 787 zamachów samobójczych. — Ilość wypadków ulicznych spowodowanych przez samochody, tramwaje itp. była następująca: 1939 — 27, 1940 — 537, 1941 — 515, 1942 — 372, 1943 — 519 i 1944 — 512, razem **2.482 wypadków ulicznych.**

Do dat powyższych nie jest wliczona liczba pomocy, udzielonej przez nas wysiedlonym po powstaniu warszawskim na dworcu kolejowym w Krakowie i w ambulatorium urządzonym przez Towarzystwo przy schronisku dla wysiedlonych przy ul. Lubicz 9.

Sekretarz: A. Czernecki.

Wskazówki przy udzielaniu pierwszej pomocy w nagłych wypadkach

RANY.

Ran nie należy dotykać! Nawet rany zanieczyszczonej nie należy obmywać wodą karbolową ani sublimatem! Natomiast należy o ile możności posmarować otoczenie rany 5% jodyną, potem ranę natychmiast opatrzyć!

Czym? Tylko wyjałowionym, suchym, gotowym do doraźnego użycia opatrunkiem lub gazą wyjałowioną, nigdy watą i zawiązać opaską. Skoro brak wyjałowionego opatrunku należy ranę zostawić otwartą aż do udzielenia pomocy przez lekarza, skrzepów krwi nie usuwać!

Tylko przy ranach powierzchownych wystarcza opatrunek elastycznym plastrem z gazą.

Zranioną część ciała należy przy nakładaniu opatrunku unieść w górę, szczególnie gdy rana krwawi mimo założenia opatrunku. Przy większych a zwłaszcza głębszych ranach i przy wszystkich ranach w okolicy stawów, głównie na palcach i w okolicy stawu kolanowego, zaleca się zawsze wezwać lekarza, najlepiej chirurga, w przeciągu 6 do 8 godzin od chwili wypadku. Odnosi się to też do każdej choćby najmniejszej rany, skoro wystąpi ból połączony z kłuciem lub pulsowaniem.

KRWOTOK TĘTNICZY można poznać po tym, że krew wytryska z rany łukiem rytmicznie i jest barwy jasno czerwonej. Zatamować krwotok można przez silnie zaciśnięty opatrunek **uciskowy.** Jeżeli to nie pomaga tamuje się krwotok **przez zamknięcie tętnicy.** Znajdującą się powyżej rany kończynę zginamy jak najbardziej i trzymamy ją w tym położeniu przywiązując opaską lub chustką, albo jeżeli to nie wystarcza zaciskamy

tętnicę przez okrężne założenie opaski gumowej, szelek lub tp. na obnażonym ramieniu czy udzie. Jeżeli takie zaciśnięcie jest niemożliwe uciskamy tętnicę oboma równolegle obok siebie położonymi dużymi palcami: na ramieniu wewnętrzną stronę ramienia, na nodze tylko w środku pachwiny. Natychmiast należy wezwać lekarza, gdyż utrzymanie zaciśnięcia tętnicy może być stosowane tylko **przez krótki czas!** Najpóźniej po upływie godziny zwolnić zaciśnięcie, jednak przy dalszym upływie krwi natychmiast kończynę z powrotem zacisnąć. Jeżeli nie można zatamować krwi w żaden z podanych wyżej sposobów, szczególnie przy utracie kończyn, należy spróbować zatamować krew przez ucisk chustką, szmatą, częścią ubrania lub tp.

USZKODZENIA OCZU. Oba oczy — także nieuszkodzone — zawiązać opatrunkiem doraźnym, czystą chustką do nosa. Przy oparzeniach wapnem, kwasem, amoniakiem itd. oko natychmiast przemyć przy użyciu wielkiej ilości wody. Powieki należy przy tym rozszerzyć względnie wywrócić przy użyciu palca dużego i wskazującego. Trzeć oka w żadnym wypadku nie można, gdyż przy tym ulega zranieniu rogówka i prowadzić to może do dalszych komplikacji — najlepiej udać się do lekarza, o ile możności specjalisty.

OPARZENIA. Powstają skutkiem działania na skórę ognia, płynów gorących, pary wodnej, płynów żrących jak kwasy, ługi itp. Przy drobniejszych oparzeniach należy rany opatrzyć opatrunkiem doraźnym, gazą wyjałowioną lub specjalnym opatrunkiem przeciwko oparzeniom, nie należy stosować pudru, oliwy, tłuszczów ani maści. Ostatnio stosowane są okłady z 5% roztworu tanniny. Pęcherzy oparzelinowych nie należy nacinać. Przy większych oparzeniach nie stosować w ogóle żadnego opatrunku, tylko zawinąć chorego w prześcieradło, nakryć kocem aby nie tracił zbyt dużo ciepła, i w takim stanie dostarczyć najszybciej do szpitala. **Przy oparzeniach ługiem i kwasami** należy oparzone miejsca dokładnie umyć natychmiast przy użyciu dużej ilości wody celem rozcieńczenia płynu żrącego. Przy oparzeniu ługiem należy dodać do wody małą ilość kwasu bornego, winnego, cytrynowego lub octu jadalnego, przy **oparzeniach** kwasem dodajemy roztworu amoniaku lub mydła i następnie dopiero opatrujemy jak wyżej podane.

OBRAŻENIA WEWNĘTRZNE. — Przy wszystkich krwotokach wewnętrznych z płuc lub żołądka należy chorego pozostawić w spokoju w pozycji siedzącej względnie leżącej, położyć worek z lodem na piersi względnie na brzuch, dawać połykać kawałki lodu. Konieczna szybka pomoc lekarska. Przy

krwotokach z nosa należy chorego posadzić z głową mocno ku tyłowi odchyloną, przykładać lód wzgl. zimną wodę na nos, czoło i kark, gdy krwotok nie ustaje pomoc lekarska konieczna. Krwotoki hemoroidalne z odbytnicy skutkiem pęknięcia rozszerzonych żył tamuje się zwykle przez przykładanie okładów z zimnej wody. — Przy obrażeniach wewnętrznych skutkiem silnych urazów tępych (kopnięcie, uderzenie) w głowę lub w brzuch natychmiast przewieźć chorego do szpitala i to bezwzględnie gdy występują nudności i wymioty — nie dawać nic do jedzenia ani do picia.

ZŁAMANIA KOŚCI I ZWICHNIĘCIA.

Nawet gdy zachodzi tylko podejrzenie złamania lub zwichnięcia należy unieruchomić kończynę przez założenie szyny. W żadnym wypadku nie należy ciągnąć za złamaną kończynę ani próbować ją naprostować czy nastawić zwichnięcia. Szyny należy tak zakładać, aby **unieruchomić także stawy sąsiadujące** z miejscem złamania. Szyny należy dobrze umocować opaskami, chustkami, powrósłem itp. Ramię unieruchamia się przez założenie jednej szyny, nogę zaś za pomocą dwóch szyn. Jeżeli nie ma szyn gotowych, można zastępczo unieruchomić ramię za pomocą temblaka (trójkątnej chustki). Przy złamaniu nogi użyć jako szyn można deszczułek, krążków, lasek itp. Jeżeli i tych przedmiotów nie ma, należy przywiązać złamaną nogę do zdrowej. Przy złamaniach kości połączonych z ranami (otwarte złamania) najpierw należy opatrzyć ranę, a następnie ułożyć na szynie. W wypadku uszkodzenia kręgosłupa należy ułożyć chorego na płaskim, twardym podłożu (desce, drzwiach wyjętych itp.), nie podnosić chorego, ponieważ zachodzi niebezpieczeństwo uszkodzenia rdzenia pacierzowego.

CIAŁA OBCE.

Ciała obce w nosie są wprowadzane najczęściej przez dzieci w czasie zabawy. O ile nie wypadną przy kichaniu, siąkaniu czy kaszlu, należy się zwrócić o pomoc do lekarza.

Ciał obcych z ucha nie należy starać się usunąć za pomocą jakichkolwiek narzędzi, gdyż można uszkodzić błonę bębenkową. Można jedynie usuwać za pomocą przepłukiwania strzykawką używając do tego letniej wody. O ile w przewodzie znajduje się groch lub jakieś ciało pęczniejące od wody, należy przedtem wlać do ucha trochę gliceryny.

Ciała obce w gardle i krtani usunąć można zgiąwszy głowę ku ziemi i drażniąc gardło palcem lub piórkiem względnie uderzając chorego po karku. Gdy to nie pomoże — pomoc lekarska natychmiast konieczna.

Ciała obce w przełyku i w żołądku mogą uwiezgnąć przy jedzeniu, chory czuje wtedy ból i nie może przełykać. Należy podawać wtedy do jedzenia purée ziemniaczane, rozgotowane kasze i pić wodę w dużej ilości, aby to ciało otoczone miazgą pokarmową mogło przejść przez przewód pokarmowy nie uszkadzając go. — W każdym wypadku należy zgłosić się do lekarza, który ewentualnie zarządzi zbadanie za pomocą promieni Rentgena.

PORAŻENIE PRĄDEM ELEKTRYCZNYM I OD PIORUNA.

Natychmiast przerwać prąd przez wyłączenie głównego wyłącznika albo przez wyjęcie stopek lub przy aparatach ruchomych przez wyjęcie wtyczki. Jeżeli prądu nie można wyłączyć, to ratujący w celach odizolowania się winien stanąć na suchym drzewie, na kilku ułożonych na sobie szybach, owinąć ręce chustkami albo częściami odzieży lub ściągnąć porażonego drewnianym drągiem. Ratujący winien się wystrzegać dotykać częściami swego ciała równocześnie porażonego i części metalowych, albo podłogi, która jest dobrym przewodnikiem (podłoga w stajni, piwnicy, łazience). Przy stwierdzeniu braku oddechu zastosować **natychmiast** na miejscu **sztuczne oddychanie** najlepiej metodą Sylvestra-Broscha, nie używać tlenu! Nie transportować, tylko w każdym razie natychmiast rozpocząć próby sztucznego oddychania, albowiem pierwsze minuty są nadzwyczaj ważne! Powyższe odnosi się także do rażonych piorunem. Oparzenia opatrywać jak przy zwyczajnych oparzeniach podano.

ZATRUCIE GAZAMI — ZACZADZENIE.

We wszystkich wypadkach spowodować dopływ świeżego powietrza! Wynieść na wolne powietrze albo otworzyć okna. O ile nie oddycha lub oddycha słabo zastosować sztuczne oddychanie i stosować go długo. Nieprzytomnym nie wlewać żadnych płynów. Dłonie i stopy szczotkować albo nacierać. — Zatrutych gazami drażniącymi, żrącymi i gazami bojowymi (chlorem, fosgenem, tlenkami azotu itp.) należy uważać za ciężko chorych i jako takich ratować. Pierwsze objawy występują często po godzinach. Po zatruciu takimi gazami zatrutego rozebrać i ubra-

nie usunąć, owinąć kocami i pozostawić w zupełnym spokoju położonego na wznak na plecach. W razie osłabienia serca podawać łyżeczkami gorącą kawę lub herbatę z dodatkiem alkoholu. Sztuczne oddychanie wzbronione. Podawać tlen.

WYPADKI PORAŻENIA Z GORĄCA I UDARU SŁONECZNEGO.

Ubranie rozpiąć. Obuwie i pończochy ściągnąć. Położyć w zacienionym miejscu. Przy sino-czerwonej barwie twarzy głowę ułożyć wysoko, zaś przy bladej głowę ułożyć nisko! Skrapiać zimną wodą. Jeżeli chory nie oddycha, zastosować sztuczne oddychanie.

WYPADKI UTONIĘCIA.

Przy ratowaniu topiących się należy tonącego dla własnego bezpieczeństwa chwycić z tyłu pod pachami albo pod brodę. Po przybyciu na brzeg należy rozluźnić obciskające części ubrania, palcami oczyścić usta z piasku i mułu, sztuczne uzębienie wyjąć. Ratujący winien topielca ułożyć na brzuchu, następnie ustawiwszy się w poprzek nad środkiem tułowia objąć topielca z obu stron pod dolnymi żebrami i podnieść do góry tak, aby górna część ciała i głowa zwisała na dół celem umożliwienia wypłynięcia wody. Następnie przy braku oddechu zastosować sztuczne oddychanie tak długo, dopóki chory sam nie zacznie oddychać.

POWIESZENIE.

Przede wszystkim powieszonego należy natychmiast odciąć i stosować sztuczne oddychanie przynajmniej pół godziny. Wezwać lekarza!

WYPADKI SPOWODOWANE ZAMARZNIĘCIEM.

Zmarznięte członki łamią się łatwo! Należy je **ostrożnie** nacierać śniegiem i zimną wodą. Zmarzniętego nie wnosić do ciepłej izby, ale też przy silnym mrozie nie zostawiać na polu. Spowodować powolne ogrzanie. Po zaczerwienieniu okolicy odmrożonej wskutek nacierania nakładamy opatrunek jak przy oparzeniu.

OMDLENIA.

Przy omdleniu należy chorego ułożyć poziomo, dolne kończyny i tułów wyżej, podawać do wąchania amoniak, eter — w razie dłuższego trwania wezwać lekarza.

OTRUCIA.

Pierwszym zadaniem jest usunięcie trucizny z przewodu pokarmowego. Środkiem do tego jest spowodowanie wymiotów bądźto przez podanie ciepłej wody z mydłem, solą kuchenną lub przez włożenie palca do gardła. Przy zatruciach kwasami podawać mleko, wodę z białkiem lub wapienną, lód, w zatruciach alkaliami (ługami) rozcieńczony ocet jądalny, mleko, kwasek cytrynowy, w zatruciu alkoholem należy podawać silny wywar herbaty, czarną kawę. — We wszystkich wypadkach wezwać lekarza, który przepłucze żołądek i zastosuje środki nasercowe, ewent. zarządzi przewiezienie do szpitala.

SZTUCZNE ODDYCHANIE

Dozwolone tylko w razie stwierdzenia braku oddechu. Poszkodowanemu nie dawać napojów. Ratowanego po obnażeniu do pasa kładzie się poziomo na plecy, pod łopatki wkładamy wałek ze zwiniętej części ubrania tak, aby głowa zwisała. Głowę należy obrócić na bok. Ratujący klęczy za głową zwrócony do niego twarzą, chwyta obydwa ramiona jego tuż ponad łokciami od strony wewnętrznej i prowadzi je powoli ponad głową nieprzytomnego jak najniżej wdół (wdech). Po 2 sekundach obejmuje ratujący przedramiona od zewnątrz, tuż pod łokciami i prowadzi je w ten sam sposób co poprzednio spowrotem naprzód klatki piersiowej i uciska ją silnie od przodu i boków (wydech). Zabieg ten należy powtarzać 8 do 10 razy na minutę. Sztuczne oddychanie należy stosować tak długo, aż wywoła się pożądany skutek albo aż lekarz stwierdzi niechybne oznaki śmierci. Nawet po kilkugodzinnych próbach może nastąpić skutek dodatni.

Lista Lekarzy

zarejestrowanych w Izbie Lekarskiej w Krakowie i zamieszkałych w mieście Krakowie.

1.	Adamczyk Józef	Kochanowskiego 16
2.	Adamek Witold	Sobieskiego 24
3.	Adwentowski Jan	Al. 29 Listopada 75
4.	Adlerstein Karol	Kalwaryjska 6
5.	Aleksandrowicz Julian	Pańska 4
6.	Anselm Oskar	Łobzowska 43
7.	Aptowicz Tadeusz	Al. Mickiewicza 55
8.	Arend Rudolf	Al. Słowackiego 9 m. 5
9.	Auber Leon	Kujawska 24
10.	Bachman Karol	Garncarska 2
11.	Baczak Halina	Św. Sebastiana 7
12.	Badmajeff Włodzimierz	Urzędnicza 12
13.	Baranowska Zofia	Kościuszki 52a
14.	Baranowski Włodzimierz	Kościuszki 52a
15.	Barta Karol	Długa 62
16.	Bartowa Anna	Długa 62
17.	Badowski Zbigniew	Zwierzyniecka 9
18.	Bartel Stanisław	Mikołajska 20
19.	Batko Józef	Siemiradzkiego 5
20.	Bellert Józef	Bel. Prażmowskiego 35
21.	Bernadzikowski Władysław	Długa 60
22.	Bem Tadeusz	Wielopole 8
23.	Białek Stanisław	Lubicz 27
24.	Beaupré Jadwiga	Sobieskiego 5 m. 9
25.	Biberstein Aleksander	Warneńczyka 3
26.	Bielawski Jan	Piłsudskiego 7

27.	Bieniasz Jan	Starowiślna 45
28.	Bieńkiewicz August	Plac na Groblach 8
29.	Bilek Mieczysław	Bednarska 7a
30.	Bławat Franciszek	Starowiślna 29
31.	Bochenek Michał	Bieżanów-Kolonia
32.	Boczar Kazimierz	Św. Jana 18
33.	Boczar Stanisław	Kochanowskiego 24
34.	Bodzenta Adolf	Ord. — Józefa 14 m. 1, m. Krowoderska 8
35.	Bogusz Józef	Starowiślna 43
36.	Bojanowicz Kazimierz	Bosacka 6b
37.	Bogucka Henryka	Piłsudskiego 30
38.	Bohosiewicz Teodor	Szopena 12
39.	Borhardt Hilary	Jabłonowskich 4
40.	Bornstein Bernard	Wielopole 24
41.	Brand Henryk	Wygody 6b m. 4
42.	Brodacki Roman	Bieżanów-Kolonia 457
43.	Brodowski Władysław	Karmelicka 14
44.	Browiński Józef	Odrowąża 32 m. 5
45.	Bryniarski Wincenty	Miodowa 24
46.	Brzezicki Eugeniusz	Biskupia 7
47.	Brzycki Michał	Król. Jadwigi 29
48.	Budzyński Kazimierz	Braci Dudzińskich 4
49.	Bugaj Józef	Pańska 10
50.	Bujak Władysław	Długa 58
51.	Bulanda Bogusław	Potockiego 9
52.	Buraczewska Leokadia	Borek Fał. Główna 400
53.	Buraczewska Sabina	Lelewela 15 m. 2
54.	Butrym Adam	Starowiślna 39
55.	Buzek Maria	Dietla 113
56.	Byrdówna Maria	Krzywa 7
57.	Capińska Krystyna	Jagiellońska 9
58.	Capiński Zbigniew	Jagiellońska 9
59.	Cetnarowicz Jan	Kopernika 15
60.	Chalfon Aleksander	Rynek Kleparski 13
61.	Chłopicki Władysław	Krupnicza 5
62.	Chmielarczyk Władysław	Lenartowicza 9
63.	Cholewa Leon	Czarnowiejska 50b m. 5
64.	Chomiczowa Jarosława	Król. Jadwigi 32b
65.	Chrzanowski Ignacy	Karmelicka 33
66.	Chudoba Antoni	Starowiślna 18
67.	Chudyk Julian	Wiślna 9
68.	Chudykowa Helena	Wiślna 9
69.	Chudzicki Jan	Lwowska 25

70.	Chutkowski Tadeusz	Zygm. Augusta 5
71.	Czarnota-Bojarska Marta	Wielopole 8
72.	Czarnota-Bojarski Stefan	Wielopole 8
73.	Chwalibogowska Alina	Michałowskiego 1
74.	Chwalibogowski Artur	Michałowskiego 1
75.	Ciećkiewicz Marian	Pijarska 15
76.	Cikowski Stanisław	Łobzowska 16
77.	Cisek Adam	Wrocławska 11a
78.	Cyrkowicz Adam	Stachowicza 14
79.	Cywa Grzegorz	Mogilska 59
80.	Czadowski Edmund	Radziwiłłowska 8b
81.	Czaplicki Zdzisław	Sławkowska 4
82.	Czapliński Zbigniew	Św. Gertrudy 2
83.	Czapnicki Henryk	Floriańska 8
84.	Czarniecki Feliks	Ks. Józefa 49, Salwator
85.	Czartoryska Maria	Starowiślna 62
86.	Czechowiczowa Halina	Urzędnicza 9
87.	Czekaj Ludwik	Pańska 7
88.	Czernik Rudolf	Bronowice, Azory 434
89.	Czerwińska Helena	Dietla 111
90.	Czyżowski Bolesław	Pędzichów 9
91.	Czyżowski Władysław	Pędzichów 9
92.	Czesnowska Jadwiga	Kościuszki 48
93.	Cwynar Stanisław	Azory — ul. Wysockiego 296
94.	Dallet-Płucińska Zofia	Zyblikiewicza 17
95.	Diamant-Zaleski Zygfryd	Dunajewskiego 7
96.	Debita Marek Marcin	Dietla 23 m. 2
97.	Doening Tadeusz	Zyblikiewicza 14
98.	Dembiński Izydor	Wąska 3
99.	Donhaiser Maria	Kazimierza Wielk. 89
100.	Dorawski Jan	Sobieskiego 3
101.	Dormicki Eryk	Zielona 9 m. 6
102.	Drozd Marian	Starowiślna 32
103.	Drozdowski Jerzy	Potockiego 5
104.	Druszkowska Krystyna	Bożego Miłosierdzia 4
105.	Dumania Stanisław	Blich 4
106.	Duniewski Marian	Lubicz 12 m. 6
107.	Durek Mieczysław	Limanowskiego 19
108.	Dwernicki Tadeusz	Zyblikiewicza 5
109.	Dyczkowski Adam	Bel. Prażmowskiego 33
110.	Dziadykowa Jadwiga	Jul. Lea 15a
111.	Dynowski Andrzej	Kazimierza Wielkiego 108
112.	Dziegiecki Marian	Grodzka 43

113.	Eibel Edward	Grzegórzecka 51
114.		
115.	Fabiański Bogusław	Krowoderska 34
116.	Faustyniak Marian	Wybickiego 98b
117.	Feit Henryk	Al. Słowackiego 11a
118.	Fenczyn Jan	Jabłonowskich 8
119.	Feller Adam	Kopernika 48 pok. 44
120.	Ferens Ernest	Kopernika 48
121.	Fersterowa Władysława	Św. Marka 18
122.	Fey-Wójtowicz Bronisława	Herwina Piątka 6
123.	Färber-Łącki Mojżesz Mar.	Wróblewskiego 3/4
124.	Fiałkowski Tadeusz	Pańska 10
125.	Ferkówna Maria	Nowa Olsza, Orkana 26
126.	Fiut Julian	Sławkowska 24a
127.	Filimowski Ludwik	Słowackiego 92
128.	Flatau-Kruszewska Helena	Grodzka 32
129.	Fleischman Juliusz	Wilka Wyrwińskiego 6
130.	Fischler Edmund	Lea 21b
131.	Frankowski Aleksander	Krupnicza 11a
132.	Frankow Julian	Batorego 4 m. 2
133.	Freund Ilza	Wrzesińska 8 m. 12
134.	Gajewska Janina	Floriańska 51
135.	Galewska Irena	Cieszyńska 4
136.	Galik Stanisław	Sereno Fenna 5 m. 4
137.	Ganczarska Teofila	Racławicka 18
138.	Garwicz Fryderyk	Sobieskiego 14
139.	Gasiński Józef	Plac Matejki 2
140.	Gąsiorowski Leon	Szpitalna 38
141.	Gastoł Błażej	Bieżanów 485
142.	Gebauerowa Maria	Mazowiecka 8
143.	Gelber Leopold Jerzy	Wenecja 5
144.	Gedl Edgar Zbigniew	Biskupia 5
145.	Gérard de Festenburg Eryka	Siemiradzkiego 12
146.	Gergovich Helena	Kopernika 38
147.	Gerhardt Andrzej	Wola Duchacka, Narutowicza 36
148.	Gernand Franciszek	Kalwaryjska 53
149.	Gettlich Adam	Sobieskiego 1
150.	Gibiński Kornel	Słoneczna 31
151.	Gina Jerzy	Floriańska 9
152.	Giza Tadeusz	Michałowskiego 9
153.	Giżycki Marian	Plac Wolnica 5
154.	Glasner Ignacy	Floriańska 32

155. Glatzel Jan	Św. Marka 8
156. Glińska Wanda	B. Zaleskiego 4b
157. Glińska Zofia	Skawińska-Boczna 8
158. Głębocka Maria	Floriańska 53
159. Gocal Stanisław	Straszewskiego 28
160. Godlewski Marian	Asnyka 3
161. Godlewski Wacław	Sereno Fenna 10
162. Godłowska Zofia	Moniuszki 38
163. Golonka Jerzy	Szopena 25
164. Gołąb Jan Kazimierz	Zyblikiewicza 5
165. Gólski Stanisław	Basztowa 16
166. Górka Mieczysław	Dominikańska 1
167. Górski Franciszek	Sławkowska 24
168. Grabczyński Jan	Smoleńsk 1
169. Grabowski Wilhelm	Urzędnicza 43
170. Gradzińska Michalina	Starowiślna 20
171. Greblowa Augusta	Wrocławska 7
172. Gröger Marian	Długa 26
173. Grochmal Stanisław	Plac Matejki 7 m. 2
174. Gruca Adam	Straszewskiego 2
175. Grzywacz Bolesław	Blich 6
176. Guschlbauer Tadeusz	Staszica 4
177. Gürtler Wojciech	Al. Słowackiego 56
178. Gwizda Bolesław	Dietla 85
179. Gzyl Alfred	Kołłątaja 2
180. Haas Wiktor	Łobzowska 2
181. Hanak Józef	Szpitalna 38
182. Haller Wilhelmina	Kościuszki 42 m. 8
183. Hałgas Kazimierz	Urzędnicza 11 m. 4
184. Hanasiewicz Krystyna	Zielona 19
185. Hano Józef	Sławkowska 9
186. Hansel Aleksander	Polna 40
187. Hassman Wiktor	Starowiślna 4
188. Heczko Paweł	Grodzka 58
189. Helbich Adam	Krupnicza 3 m. 8
190. Helbichowa Monika	Krupnicza 3 m. 8
191. Hełczyński Adam	Starowiślna 27
192. Heller-Mokłowska Ant.	Lotnicza 44
193. Horak Stanisław	Lenartowicza 13
194. Horodeński Józef	Zacisze 12
195. Hozer Jan	Krupnicza 11a
196. Huczek Jerzy	Prażmowskiego 61
197. Huczyński Janusz	Wola Justowska 49

198. Inatowicz Fryderyk	Batorego 11
199. Ingarden Maria	Biskupia 14
200. Issajewicz Władysław	Kobierzyn, Zakład
201. Iwanicki Kazimierz	Piłsudskiego 7
202. Jahoda Maria	Gołębia 4
203. Jakóbiec Mieczysław	Potockiego 4
204. Jakobi Bronisław	Szopena 12 m. 7
205. Jakubowski Feliks	Łobzowska 52
206. Janik Zdzisław	Starowiślna 57
207. Janicki Stanisław	Plac Biskupi 3
207a. Jankiewicz Józef	Szymanowskiego 1
208. Jarema Michał	Kopernika 48
209. Jasieński Jerzy	Szymanowskiego-Boczna 5
210. Jaskot Józef	Starowiślna 33
211. Jaskólska Justyna	Prażmowskiego 68
212. Jaskulski Zenon	Dietla 52
213. Jaugustyn Stanisław	Sławkowska 20
214. Jaworski Władysław	Grzegórzecka 49
215. Jeżewski Andrzej	Basztowa 25
216. Jodłowski Jan	Zielona 20
217. Juzwa Eugeniusz	Świętokrzyska 6
218. Jurkiewicz Jan Leon	Długa 6
219. Kaczor Józef	Dietla 55
220. Kaczówka Aleksander	Dietla 60
221. Kaczyński Antoni	Urzędnicza 10 m. 10
222. Kaczyński Henryk	Topolowa 42
223. Kadyi Zdzisław	Szlak 55
224. Kafel Władysław	Zamenhofa 10
225. Kalitowski Czesław	Trynitarska 11
226. Kałymonowa Eugenia	Dunajewskiego 3
227. Kamieński Roman	Kopernika 17
228. Kanabus Irena	Sereno Fenna
229. Kanabus Feliks	Sereno Fenna
230. Kania Henryk	Dietla 85
231. Kaniewski Adam	Lubelska 22 m. 4
232. Kapeluś Wasyl	Madalińskiego 11 m. 8
233. Kapłańska Jadwiga	Krowoderska 37
234. Kapuściński Stanisław	Prądnicka 37
235. Karelus Kazimierz	Smoleńsk 3
236. Karnicki Wacław	Zyblikiewicza 12 m. 5
237. Karpiński Stanisław	Gnieźnieńska 5
238. Kasprzyk Mieczysław	Ord. — Basztowa 4, m. Grzegórzecka 46
239. Kauczyński Klemens	Starowiślna 4

240.	Kelhofer Artur	Starowiślna 70
241.	Keller Tadeusz	Św. Tomasza 22
242.	Kellner Zygmunt	Lenartowicza 19
243.	Kędra Mieczysław	Św. Sebastiana 34
244.	Kędracki Antoni	Mogilską 18
245.	Kirchmayer Stanisław	Podwale 2
246.	Klassa-Brunicki Eugen.	Krowoderska 33
247.	Klinowski Czesław	Kopernika 38
248.	Kłeczek Stanisław	Litewska 6
249.	Kłosowski Stanisław	Bracka 11
250	Knapik Artur	Józefińska 29
251.	Knaster Ludwik	Al. Słowackiego 58 m. 10
252.	Knoreck Jan	Potockiego 3
253.	Kocwa Juliusz	Długa 52
254.	Kolankowski Jerzy	Piłsudskiego 9
255.	Kolońska Waleria	Siemiradzkiego 6
256.	Kołakowski Konstanty	Św. Gertrudy 18
257.	Kołodyńska Zdzisława	Szwedzka 16
258.	Kołodziej Jan	Zagrody 8
259.	Komendantow Mikołaj	Meiselsa 6 m. 3
260.	Komorowska Iwona	Dietla 13
261.	Koniar Tadeusz	Karmelicka 11
262.	Konior Ludwik	Płaszowska 80
263.	Konstantynowicz Antoni	Dietla 85
264.	Konstantin Eugeniusz	Ujejskiego 11 m. 10
265.	Kopera Zygmunt	Kujawska 24
266.	Korabczyńska Bronisława	Krupnicza 9
267.	Kornacki Zygmunt	Zielona 23 m. 17
268.	Korolewicz Wincenty	Augustiańska 5
269.	Korolowa Stefania	Kielecka 37
270.	Korta Stanisław	Kremerowska 8 m. 8
271.	Kościuszkowa Janina	Krowoderska 11
272.	Kostecki Jan	Floriańska 15
273.	Kost Jakub	Kapucyńska 3
274.	Kostkiewicz-Heller Celest.	Mazowiecka 26a m. 3
275.	Kostrzewski Józef	Zygmunta Augusta 5
276.	Koterla Bogusław	Retoryka 20 m. 4
277.	Kotlarz Kazimierz	Starowiślna 29
278.	Kotucha Reinhold	Kopernika 17 — Chirurgia
279.	Kowalczyk Jan	Dietla 83
280.	Kowalczykowa Janina	Dietla 83
281.	Kowalski Edward	Kopernika 23
282.	Kowalski Marian	Pędzichów 13
283.	Kowalska Maria	Kochanowskiego 26
284.	Kowalska Zofia	Gnieźnieńska 5

285. Kowarz Helena	Karmelicka 45
286. Kowarzyk Hugon	Brodowicza 14
287. Kowarzykowa Zofia	Brodowicza 14
288. Kowenicki Tedeusz	Grabowskiego 3
289. Kozaczkiewicz Alojzy	Kopernika 21
290. Kozakowa Olga	Zielona 24 m. 4
291. Kozień Zofia	Helclów 3
292. Koziorowska Aleksandra	Kopernika 48
293. Koziorowski Władysław	Kopernika 48
294. Kreisberg-Balicki Wiktor	Al. Krasińskiego 26
295. Kramarzyński Adam	Mikołajska 26
296. Kranc Maria Krystyna	Czarneckiego 4
297. Kręcina Jan	Krowoderska 34
298. Kruczek Szczepan	Bracka 6
299. Krupianka Jadwiga	Długa 4
300. Krupińska Barbara	Długa 4, ofic.
301. Król Władysław	Tarłowskiego 10
302. Krygierowa Stefania	Krowoderska 4
303. Krysakowski Józef	Łobzowska 12 pokój 25
304. Krzyżanowski Marian	Długa 86
305. Kubatko Eugeniusz	Kopernika 38
306. Kubicki Stanisław	Pędzichów 19
307. Kubiczek Mieczysław	Dwernickiego 4
308. Kubielas Czesław	Kopernika 36
309. Kubisty Władysław	Zyblikiewicza 12
310. Kucharzyk Henryk	Limanowskiego 19
311. Kucharska Bogusława	Kopernika 26
312. Kukulski Zbigniew	Siemiradzkiego 3
313. Kulczycka Bronisława	Kopernika 38
314. Kulczycki Adam	Kopernika 38
315. Kulczycki Bronisław	Bieżanów — Lek. kolej.
316. Kuligowa Janina	Plac Szczepański 2
317. Kulig Zygmunt	Plac Szczepański 2
318. Kułakowski Wojciech	Bronowicka 33
319. Kumor Henryk	Pędzichów 4
320. Kunicki Adam	Kazimierza Wielkiego 19
321. Kurek Ludwik	Al. Słowackiego 81
322. Kuryło Eustachy	Topolowa 34
323. Kusiak Marian	Łobzowska 8
324. Kuśnierz Karol	Al. Krasińskiego 4
325. Kwiatkowski Benedykt	Garncarska 2
326. Kwaśniewski Bolesław	Jul. Lea 15a
327. Labega Antoni	Krowoderska 22
328. Lachs Jan	Dietla 83, ofic.

329.	Laidlerowa Danuta	Retoryka 22
330.	Lange Romuald	Prądnicka-Boczna 6 m 1
331.	Laszczka Czesław	Plac na Groblach 16
332.	Laszczak Władysław	Kopernika 21 — chir.
333.	Laskownicki Stanisław	Słoneczna 37
334.	Laskownicka Zofia	Słoneczna 37
335.	Latkowski Józef	Pańska 5
336.	Lebioda Jerzy	Pędzichów 17
337.	Lehman Tytus	Grunwaldzka 20
338.	Lejman Kazimierz	Pędzichów 12
339.	Lelusz-Lachowicz Hermogenesa	Floriańska 31
340.	Lelusz-Lachowicz Zygm.	Floriańska 31
341.	Lem Samuel	Śląska 3 m. 2
342.	Leńko Jan Maria	Zielona 17
343.	Leśniak Emil	Dietla 62
344.	Lewicka Wanda	Smoleńsk 10
345.	Lewiński Wacław	Grzegórzecka 16
346.	Lewińska Helena	Grzegórzecka 16
347.	Lewenfisz-Wojnarowski Henryk	Al. Słowackiego 56
348.	Lezer Maurycy	Wąsowicza 5
349.	Lewkowicz Ksawery	Krowoderska 19
350.	Lichtig Anna	Al. Mickiewicza 61 I p.
351.	Liszka Oskar	Spokojna 9
352.	Lipiński Włodzimierz	Zielona 24
353.	Lipski Klaudiusz	Szpitalna 36
354.	Lipska Zofia	Al. Mickiewicza 85
355.	Litwin Jarosław	Starowiślna 36
356.	Liwszyc Stanisław	Szlak 14b
357.	Löw Matylda	Prądnicka 4 m. 4
358.	Löwenhoff Stefania	Szymanowskiego-Boczna 5
359.	Löwenhoff Konstanty	Szymanowskiego-Boczna 5
360.	Ludmirski Zygmunt	Podzamcze 20
361.	Ludmirski Zygmunt jun.	Podzamcze 20
362.	Lutyński Czesław	Prądnicka 80, Zakł. Miejskie
363.	Łakota Jerzy	Kopernika 26
364.	Łabużek Kajetan	Szewska 4
365.	Łapiński Adam	Św. Sebastiana 20
366.	Łapiński Stanisław	Św. Krzyża 5
367.	Łążyński Marian	Michałowskiego 2 m. 4
368.	Ławrynowicz Walentyna	Prądnicka-Boczna 6
369.	Łęczycka Maria	Straszewskiego 37
370.	Łopatto-Rutkowska Ant.	Grodzka 60

371.	Ługowska Irena	Starowiślna 19
372.	Łukawski Stanisław	Smoleńsk 26
373.	Łukaszczyk Franciszek	Wrocławska 37
374.	Łuczyński Zygmunt	Kordeckiego 6
375.	Mach Bronisław	Grodzka 4
376.	Machauf-Makarewicz Edw.	Św. Krzyża 3
377.	Mądroszkiewicz Marian	Łobzowska 4
378.	Malkiewicz Jan	Św. Anny 3 III p.
379.	Major Klemens	Zamojskiego 28
380.	Majerek Stanisław	Siemiradzkiego 10
381.	Majewicz Edmund	Straszewskiego 24
382.	Majewski Leon	Piłsudskiego 8
383.	Majewski Kazimierz	Dietla 83
384.	Makomaski Zdzisław	Zielona 22
385.	Malanek Adam	Bosacka 6
386.	Malinowski Marian	Starowiślna 21
387.	Malinowski Adolf	Kopernika 26
388.	Maleszewska Zuzanna	Prądnicka 80
389.	Malinowski Stanisław	Kochanowskiego 28
390.	Małecka Antonina	Szlak 14b
391.	Małkiewicz Edward	Żuławskiego 5 m. 8
392.	Mandlowa Augusta	Floriańska 32
393.	Mandel Wolf	Floriańska 32
394.	Mańkowska Maria	Bożego Ciała 3
395.	Marcinkowski Włodzimierz	Straszewskiego 24
396.	Marcyaniak Franciszek	Potockiego 2
397.	Markowski Zygmunt	Karmelicka 36
398.	Marszałek Stefania	Al. 29 Listopada 36
399.	Masny Ignacy	Szlak 8
400.	Matkowski Jarosław	Św. Wawrzyńca 20
401.	Mayerowa-Siedlecka Stan.	Prądnicka 80
402.	Matoga Władysław	Bronowice, Dworska 154
403.	Mazanek Władysław	Al. 29 Listopada 81
404.	Maziarski Stanisław	Orzeszkowej 10
405.	Mazurkiewicz Anna	Prażmowskiego 34
406.	Melnyczuk Emil	Długa 50
407.	Merz Marian	Bonifraterska 1
408.	Merz Alfred sen.	Bonifraterska 1
409.	Meyerowa Maria	Szwedzka-Boczna 5
410.	Michałowski Emil	Sobieskiego 10
411.	Michniewicz Tadeusz	Potockiego 12
412.	Mierowski Jan	Czysta 1
413.	Miklaszewska Jadwiga	Pierackiego 8
414.	Miklaszewski Wiktor	Pierackiego 8

415.	Mikulski Roman	Śląska 6 m. 5
416.	Mikułowski Włodzimierz	Biskupia 8
417.	Miodoński Jan	Garbarska 13
418.	Mirek Roman	Sławkowska 23 m. 4
419.	Mirowski Abraham	Dietla 62 m. 101
420.	Missona Krzysztof	Krupnicza 18
421.	Miś Marian	Mogilska 24
422.	Mittlener Władysława	Wolnica 11
423.	Mokry Adam	Kołłątaja 3 m. 3
424.	Morawska Alina	Śląska 4
425.	Morawska Wera	Prażmowskiego 14
426.	Morska Stanisława	Al. Słowackiego 32
427.	Morus Adam	Warneńczyka 3
428.	Mosing Ksawery	Piłsudskiego 34
429.	Moskalewa Helena	Czarneckiego 8
430.	Monne Leon	Prądnicka 55
431.	Mostowska Zofia	Lubicz 34
432.	Mostowski Jerzy	Lubicz 34
433.	Moszczeński Stefan	Długa 62 I p.
434.	Motak Aleksander	Kopernika 17
435.	Mrozowski Józef	Stolarska 9
436.	Mrozowska Helena	Stolarska 9
437.	Mucha Stanisław	Szopena 1
438.	Mulowski Tadeusz	Łobzowska 16
439.	Müller Filip	Topolowa 46
440.	Müntz Alfred	Karmelicka 22
441.	Narkowicz Czesław	Kopernika 26
442.	Naskalski Dionizy	Al. 29 Listopada 71
443.	Nehring Stefania	Kopernika 48
444.	Neuman Aleksander	Garncarska 3
445.	Niepokoyczycka Maria	Prądnicka-Boczna 6
446.	Niewiadomski Stanisław	Siemiradzkiego 35
447.	Niżegorodcew Maria	Św. Gertrudy 7
448.	Nowak Gustaw	Kalwaryjska 7
449.	Nowak Julian	Dietla 67
450.	Nowak Marian	Krakowska 21
451.	Nowak Tadeusz	Św. Kingi 3
452.	Nowak Stanisław	Basztowa 25
453.	Nowakowa Janina	Basztowa 25
454.	Nowak-Przygodzka Zofia	Karmelicka 50
455.	Nowicki Stanisław	Piłsudskiego 34
456.	Nowińska Jadwiga	Św. Marka 33
457.	Nowiński Antoni	Dietla 73
458.	Nowosielski Włodzimierz	Wiśniowa 10

459. Nüssenfeld Józef	Karmelicka 20
460. Obtułowicz Mieczysław	Starowiślna 6
461. Obtułowicz Tadeusz	Pierackiego 29
462. Okoński Zdzisław	Kalwaryjska 53
463. Okrzański Adam	Lenartowicza 8
464. Olbrychtowa Izabela	Św. Krzyża 7
465. Olbrycht Jan	Św. Krzyża 7
466. Olszański Tadeusz	Brzozowa 17 u pp. Bulandów
467. Osetek Tadeusz	Rakowicka 4
468. Osiecki Marian	Bandurskiego 10
469. Ostaszewski Jan	Prażmowskiego 39
470. Ostrowski Tadeusz	Limanowskiego 38
471. Osuchowski Jerzy	Benedykta 3
472. Ossowski Aleksander	Sarego 11
473. Oszacki Aleksander	Batorego 12
474. Oszacki Jan	Batorego 12
475. Oszast Zbigniew	Św. Marka 8
476. Otęski Leonard	Barska 66
477. Otto Marian	Nowowiejska 31
478. Otto Zbigniew	Czysta 10
479. Ottenbreit Henryk	Czyżyny 91
480. Owczyński Tadeusz	Stradom 25
481. Owińska Barbara	Michałowskiego 1
482. Owsiński Józef	Długa 4
483. Pachoński Antoni	Potockiego 3
484. Pachońska Janina	Potockiego 3
485. Pakowska Zofia	Straszewskiego 40
486. Papież Alojzy	Basztowa 4
487. Pasierbiński Stefan	Długa 50
488. Paszkowski Stanisław	Kopernika 48
489. Paully Maria	Siemiradzkiego 5
490. Pawik Wiesław	Asnyka 3
491. Pawlak Alojzy	Felicjanek 17
492. Pawlicki Władysław	Kalwaryjska 6
493. Pawłowski Ferdynand	Św. Sebastiana 33
494. Pawłowski Włodzimierz	Sobieskiego 12
495. Pelczar Feliks	Św. Marka 8
496. Perzyński Jan	Kopernika 26
497. Piątkowski Juliusz	Św. Gertrudy 2
498. Piątkowski Jerzy	Różana 14
499. Pieczarkowski Marian	Zduńska 14
500. Pieniążek Janusz	Siemiradzkiego 5
501. Pierożyński Oktawian	Al. Słowackiego 112.
502. Pietrzyk Ignacy	Kopernika 8

503. Piotrowski Kazimierz — Długa 60
504. Piotrowski Marian — Topolowa 35
505. Plinta Zdzisław — Mazowiecka 64
506. Płatek Adam — Zielona 19
507. Płatek Tadeusz — Kątowa 4
508. Pochopień Franciszek — Długa 58
509. Podłęski Walenty — Basztowa 3
510. Podwiński Stanisław — Basztowa 1
511. Polaczek Elżbieta — Smoleńsk 19
512. Polek Aleksander — Madalińskiego 10
513. Popek Walenty — Karmelicka 52
514. Popielski Bolesław — Zwierzyniecka 7
515. Popielska Zofia — Zwierzyniecka 7
516. Popielska Helena — Zwierzyniecka 7
517. Poplewski Witold — Anczyca 5
518. Popowicka Lubow — Straszewskiego 6 m. 4
519. Potok Władysław — Zwierzyniecka 25
520. Poźniak Stanisław — Potockiego 13
521. Prgałowski Tadeusz — Lubomirskich 23
522. Primus Władysław — Sobieskiego 17
523. Propa Bronisław — Dietla 44
524. Pronaszko Norma — Siemiradzkiego 13
525. Pruski Piotr — Grodzka 3
526. Przeworski Mieczysław — Floriańska 39
527. Przybyłkiewicz Zdzisław — Al. Mickiewicza 37
528. Przyłuska Aleksandra — Zielona 22
529. Preus Gustaw — Kopernika 17
530. Pykosz Tadeusz — Kremerowska 12
531. Przesmycki Felicjan — Kopernika 26
532. Pyzikowa Kazimiera — Karmelicka 30

533. Rabach Mojżesz — Łobzowska 15
534. Raczyński Jan — Skawińska 25
535. Radlińska Janina — Zielona 28
536. Radwan Stanisław — Syrokomli 26
537. Raginis Józef — Bosacka 6a
538. Raginisowa Zofia — Bosacka 6a
539. Rajchel Telesfor — Kujawska 18
540. Rakowiecki Adam — Olszańska 24
541. Rakowski Tadeusz — Kopernika 26
542. Ralski Lesław — Król. Jadwigi 65
543. Rauch Krystyna — Starowiślna 4 m. 6
544. Redo Aleksander — Zamojskiego 29
545. Reklński Julian — Zaleskiego 6
546. Rohocki Stefan — Lubicz 22 m. 4

547. Roman Stanisław	Siemiradzkiego 11
548. Romanowa Janina	Szujskiego 6
549. Romanowski Jan	Al. 29 Listopada 70
550. Romerowa Irena	Konarskiego 31
551. Rose Stella	Wiślna 9
552. Rosenhauch Edmund	Dunajewskiego 3
553. Rozenzweig Emil	Starowiślna 35 m. 10
554. Rozenzweigowa Helena	Plac Kazimierza Wielk. 5
555. Ross Oktawia	Krakowska 4
556. Ross Jan	Krakowska 4
557. Rowiński Władysław	Floriańska 31
558. Rubczyńska Alfreda	Pierackiego 16
559. Ruciński Adam	Starowiślna 64
560. Rutkowski Maksymilian	Basztowa 4
561. Rutkowska Ada	Basztowa 4
562. Rybacki Franciszek	Długa 26
563. Rychliński Wacław	Al. Słowackiego 9
564. Rychwicki Włodzimierz	Zwierzyniecka 7
565. Rydel Jan	Rzeszowska 8
566. Rzucidło Alfred	Garncarska 21
567. Sabat Bronisław	Józefińska 43
568. Sandałowicz Julia	Bronowice Małe, Mydlnicka 430
569. Sawicz Włodzimierz	Kopernika 26
570. Schneider Jan	Zwierzyniecka 19
571. Schneider Ludwik	Floriańska 34
572. Schneider-Nowak Maria	Kolberga 5 I p.
573. Schorr Izrael	Al. Krasińskiego 21
574. Schwarz Stefan	Pańska 6
575. Sciesińska Rafalina	Zaleskiego 8
576. Sędzielowski Józef	Jasna 2
577. Seidler Maksymilian	Długa 37
578. Sembratowa Zofia	Piłsudskiego 19
579. Serafinowa Romualda	Morawskiego 12
580. Sędzimir Aleksander	Sarego 12
581. Sidorowicz Wacław	Starowiślna 22 m. 2
582. Siedlecki Feliks	Św. Marka 8
583. Sieńko Stanisław	Straszewskiego 26
584. Sieppel Ludwik	Zyblikiewicza 5
585. Sikorska Aurelia	Biskupia 10
586. Sikorski Stanisław	Zamojskiego 20
587. Silberman Fryderyk St.	Szujskiego 11
588. Skalski Feliks	Orzeszkowej 5
589. Skałbowa Władysława	Strzelecka 19
590. Skałba Henryk	Strzelecka 19

591. Skimina Jan Kochanowskiego 28
592. Składzień Edmund Strzelecka 2
593. Slopek Stefan Al. Mickiewicza 13 m. 3
594. Slączkowa Zofia Zwierzyniecka 11
595. Smagacz Stefan Topolowa 21
596. Smolarek Jan Prądnicka 60
597. Smolarski Kazimierz Miodowa 51
598. Smoluchowski Adam Kochanowskiego 24
599. Smulikowski Tadeusz Rynek Główny 45
600. Smreczyńska Janina Smoleńsk 23
601. Sojka Jan Łagiewniki, Ogrodowa 156
602. Sojkowa Władysława Łagiewniki, Ogrodowa 156
603. Sokołowska Anna Zyblikiewicza 12
604. Sokołowski Adam Zyblikiewicza 12
605. Sokołowska Helena Sereno Fenna 3
606. Sokołowski Stefan Sereno Fenna 3
607. Solarski Julian Bel. Prażmowskiego 33
608. Solarski Zbigniew Bel. Prażmowskiego 33
609. Solińska Eugenia Józefitów 18
610. Solecki Adolf Aleksander św. Sebastiana 10 m. 2
611. Spisak Bolesław Zyblikiewicza 5 m. 88
612. Spiss Maria Przegorzały 88
613. Spławiński Jan Potockiego 8
614. Spoczyńska Jadwiga Szlak 14 b.
615. Spytkowski Bolesław Smolki 12 d.
616. Srebrny Jan św. Marka 6
617. Stafiera Jan Szlak 17
618. Stankiewiczowa Maria Basztowa — Hotel „Polonia"
619. Stanowski Józef Łobzowska 47
620. Stanowski Edmund Czarnowiejska 49/9
621. Stanochowa Franciszka II. Osiedle Oficerskie 6
622. Stąpor Stefan Szpitalna 4
623. Staszkowski Jan Rynek Podgórski 9
624. Stawiarska Gabriela Prądnicka 80
625. Stein Bolesław Wrzesińska 11
626. Steinberg Leon Starowiślna 60
627. Stelmach Zygmunt Sienkiewicza 11
628. Sternberg Jozua Świętokrzyska 6
629. Stenzel Rudolf Trynitarska 11
630. Stępowski Bronisław Batorego 7
631. Stiel Roman Grodzka 14/16
632. Stobiecki Adam Długa 4
633. Stopnicka Marta Urzędnicza 41
634. Stożyński Jan Orzeszkowej 10
635. Sturm-Jezierska Edyta Prokocim, Krakowska 46

636. Strzemeska-Sidorowa Zofia Długa 6
637. Stückler Józef Kołłątaja 11
638. Stypa Mieczysław Zyblikiewicza 5
639. Stypa Róża Zyblikiewicza 5
640. Suchorzewska Janina Piłsudskiego 24
641. Sudolski Wiesław Pańska 5
642. Supniewski Janusz Al. Słowackiego
643. Surawska-Zera Maria Karmelicka 14 m. 7
644. Surdacki Aleksander Chłopickiego 18
645. Surowiec Antoni Sobieskiego 7
646. Swat Adam Smoleńsk 22
647. Swatowa Maria Smoleńsk 22
648. Świerszczewska Antonina Sereno Fenna 6 m. 6
649. Szabuniewicz Bożydar Plac na Groblach 3
650. Szarota Stanisław Al. Krasińskiego 24
651. Szczeklik Edward św. Tomasza 22
652. Szczerbiński Edward Piłsudskiego 38
653. Szczerbiński Marian Grabowskiego 7
654. Szczurkowski Cyprian Krowoderska 55
655. Szczytowski Jan Sereno Fenna 6
656. Szefel Irena Zyblikiewicza 11
657. Szarota Stanisław Al. Krasińskiego 24
658. Szenic Marian Starowiślna 35
659. Szewczyk Aleksander Szczepańska 3
660. Szlapak Helena Garbarska 12
661. Szlichcińska Wanda Starowiślna 42
662. Sznajder Włodzimierz Starowiślna 4
663. Szomańska Eugenia Długa 53
664. Szpilczyński Stanisław św. Gertrudy 7
665. Szpunar Jerzy Krowoderska 24
666. Szumowski Władysław Szlak 39
667. Szymanowicz Józef Siemiradzkiego 35
668. Szymański Tadeusz Syrokomli 23 m. 2
669. Szynagel Aleksander mjr. lek. Spokojna 14
670. Szyberna Stefan Rejtana 10
671. Szyszko Stanisław Siemiradzkiego 1
672. Szyszko Władysław Mikołajska 9

673. Tabeński Zbigniew Król. Jadwigi 23
674. Talewski Roman Smoleńsk 3
675. Tarnawski Stefan Kopernika 26
676. Tarczałowicz Władysław Plac Dominikański 2
677. Tarnowicz Helena Dietla 48/6
678. Tarkowska Danuta Czysta 3

679. Teichman Aleksander — Grodzka 61
680. Tempka Tadeusz — św. Jana 1
681. Tencer-Taniewski Józef — Filarecka 2 A 12
682. Tobiaszek Marian — Szlak 16
683. Tochowicz Leon — Pijarska 5
684. Trau-Kołodziej Alojzy — Zyblikiewicza 11 a.
685. Trawińska-Presser Maria — Słoneczna 37
686. Trella Julian — Orzeszkowej 9
687. Trzebicka Stefania — Ub. Społ. — Zyblikiewicza 5
688. Tumidajski Marian — Starowiślna 36
689. Turyna Eugeniusz — Potockiego 5
690. Turkowa Maria — św. Jana 9
691. Tursz-Tuszyński Mieczysław — Sereno Fenna 6 m. 14
692. Turzański Jan Marcin — św. Tomasza 30
693. Twardowski Marian — Rakowicka 11 a.
694. Tyczka Witold — Król. Jadwigi 76
695. Tuszkiewicz Alfred — Kopernika 26

696. Urbański Bolesław — Długosza 2

697. Wachnianin Miron — Al. Krasińskiego 22
698. Wagner Roman — Plac Zgody 5.
699. Walter Franciszek — Rynek Kleparski 6
700. Warchałowski Czesław — Mogilska 20
701. Warchałowska Maria — Kopernika 38
702. Wcisło Wincenty — Kopernika 17
703. Weiss Marek Chaim — Kołłątaja 14 m. 3
704. Wieja Jan — Kopernika 17
705. Wierzgacz Roman — Krakowska 49
706. Wicińska Anna Kornelia — Filarecka 16 m. 12
707. Wilczek Marian — Sławkowska 24
708. Wilczyński Ludwik — Grodzka 60
709. Wilk Julian — Prokocim — Sapiehy 5
710. Wiński Marceli — Śląska 20 m. 2
711. Wiśniewski Michał — Floriańska „Hotel pod Różą"
712. Witwicki Tadeusz — Al. Słowackiego 137
713. Wiśniewski Marian — Grabowskiego 7 m. 5
714. Weinreb Zygfryd — tymcz. Długa 38
715. Wodniecki Józef sen. — Wielopole 6
716. Wodniecki Józef Zdzisław — Wielopole 6
717. Wodziczko Ewa — Skawińska 23
718. Woliczko Kazimierz — Starowiślna 49
719. Wójcikiewicz Józef — Wybickiego 110 c.
720. Woźniakiewiczowa Stan. — Starowiślna 41

721. Wróblewski Stanisław	Batorego 20 m. 4
722. Wróblewska Stanisława	Batorego 20 m. 4
723. Wróblewski Wincenty	Zygm. Augusta 5
724. Wydra Wojciech	Loretańska 4, ord. Grodzka 29
725. Wyka Zdzisław	Rakowicka 10
726. Wyrobek Emil	Smoleńsk 25 a.
727. Wysocki Aleksander	Limanowskiego 18
728. Wysocki Piotr	Kremerowska 14
729. Wysocka Felicja	Kremerowska 14

730. Zabłocki Władysław	Dietla 39
731. Zabokrzycki Tadeusz	Potockiego 1
732. Zaczek Tadeusz	Kazimierza Wielkiego 82
733. Zadębowski Roman	Jabłonowskich 19 m. 20
734. Zahradnik Andrzej	Kołłątaja 12
735. Zahradnik Helena	Kołłątaja 12
736. Zajączkowski Tytus	Stara Olsza - Bocz. Potockich 8
737. Zakreys Franciszek	Kielecka 5
738. Zaremba Juliusz	Potockiego 3
739. Zakrzewski Wacław	Pańska 5
740. Zasztowt Janusz	św. Sebastiana 7
741. Zborczyński Franciszek	Straszewskiego 1
742. Zdrojewski Witold	Tenczyńska 6
743. Zgirski Ludwik	Wola Duchacka, Różana 5
744. Zieliński Jerzy	Szymanowskiego Boczna 15
745. Zieliński Ludwik	św. Marka 23 m. 3
746. Zielińska Zofia	Wybickiego 108 b.
747. Zieliński Maurycy	Karmelicka 11, F-a Lichtenstein
748. Ziembicki Witold	Wawrzyńca 26
749. Zopoth Artur	Długa 43
750. Zych Jan	Szymanowskiego Boczna 17

751. Żabianka Maria	Józefitów 4
752. Żabiński Robert	Szewska 22
753. Żardecki Aleksander	Potockiego 8
754. Żelazny Józef	św. Tomasza 29
755. Żuliński Kazimierz	Sobieskiego 6 m. 1
756. Żuławski Wojciech	Mogilska 86
757. Żurowski Ludwik	Łobzowska 4
758. Żurek Zygfryd	Smoleńsk 25
759. Żychowicz Adam	Długa 33
760. Żychowiczowa Franciszka	Długa 33
761. Żydłowicz Władysław	Floriańska 22

Spis lekarzy dentystów

zamieszkałych na terenie miasta Krakowa

1.	Abłamowicz Maria	Wyspiańskiego 5
2.	Barbulant Władysława	Herwina Piątka 6
3.	Babicka Helena	Ujejskiego 6
4.	Białecka Grob Janina	Urzędnicza 43/6
5.	Blumin Maria	Mogilska 20
6.	Bogusławski Henryk	Floriańska 10/4
7.	Bonoszewska Jadwiga	Starowiślna 42
8.	Bouffał Adolfina	Stradom 13
9.	Brodkiewicz Zofia	Wielopole 6
10.	Cabicar Halina	Starowiślna 32
11.	Chadzijew Donczo	Lelewela 12
12.	Cyklis Stanisław	Krupnicza 18
13.	Dobrowolska Natalia	Bandurskiego 14 2
14.	Dominik Kazimierz	Zyblikiewicza 5
15.	Druker Norbert	Pl. Matejki 2
16.	Dworakowska Maria	Karmelicka 54/9
17.	Federowicz Zofia	Augustiańska 19
18.	Flattau Zinger Edwarda	Prażmowskiego 27
19.	Fójcik Oppenhein Romana	Wybickiego 87
20.	Gauza Jan	Karmelicka 6
21.	Glasner Rubin	Lubelska 31/14
22.	Głowacka Felicja	Lubomirskich 29
23.	Grmela Władysława	Józefińska 43/4
24.	Gruźlińska Fabiana	Floriańska 13
25.	Grzesło Maria	Wyspiańskiego 2
26.	Holewińska Tatiana	Wybickiego 94b
27.	Jabłońska Kochańska Maria	Krakowska 14
28.	Jakowicka Maria	Starowiślna 70
29.	Janiszewski Roman	Karmelicka 54
30.	Jarema Łukowska Helena	Karmelicka 23
31.	Dr. Jarząb Józef	Kopernika 32
32.	Jaśkiewicz Jan	Floriańska 19

33. Kazimierski Henoch	Pł. Matejki 4
34. Kieżun Leokadia	Fałata 11
35. Kuś Zofia	Karmelicka 23
36. Kwiatkowska Wacława	Pędzichów 11
37. Lewicka Katarzyna	Szlak 63/17
38. Lewinson Halina	Wielopole 24
39. Lubowska Zenobia	Konarskiego 54/4
40. Małachowska Maria	Brodowicza 14
41. Migdalska Maria	Al. Słowackiego 50
42. Małyszczyk Jadwiga	Kasprowicza 13
43. Maryniakowa Helena	Limanowskiego 18
44. Mikucki Konrad	Krowoderska 65
45. Moncewicz Natalia	Potockiego 1
46. Nowicka Filipina	Starowiślna 60
47. Nowicka Stanisława	Batorego 12
48. Onoszko Głafira	Stradom 3
49. Orłowska Zofia	Urzędnicza 47/3
50. Pielowa Brożyna Zofia	Pierackiego 9
51. Piekarska Natalia	Zyblikiewicza 11a
52. Podgórska Henryka	Dwernickiego 6/4
53. Porębska Cyrkowicz Janina	Garbarska 16
54. Rudzka Maria	Mikołajska 21
55. Rysiewicz Maria	Wybickiego 110c
56. Sadkowska Halina	Siemiradzkiego 25
57. Scheinkoenig Helena	Św. Katarzyny 1
58. Spanauf Emil	Krasińskiego 26
59. Stalony Dobrzańska Maria	Blich 4
60. Stankiewicz Witold	Pierackiego 25
61. Struszyńska Jadwiga	Wenecja 4b
62. Szybist Antoniewicz Halina	Basztowa 24
63. Szymańska Janina	Grabowskiego 5/5
64. Teigowa Frydland Brucha	Wybickiego 27
65. Till Jadwiga	Pl. Dominikański 1
66. Tomczyk Piotr	Krowoderska 13
67. Turecka Zofia	Krowoderska 22
68. Unger Maurycy	Gertrudy 16/12
69. Wassermann Krystyna	Różana
70. Wengerek Irena	Batorego 25/3
71. Wodniecka Zofia	Szpitalna 36
72. Wojkow Antonina	Wąsowicza 10
73. Wołyńcowa Paulina	Batorego 24
74. Zingol Benzef Nina	Prażmowskiego 17/5

Spis Dentystów

(Upr. techn. dent.) zamieszkałych na terenie Krakowa

1.	Angelus Ludwik	Karmelicka 14
2.	Bartoszyński Tadeusz	Pijarska 7
3.	Biedrońska Elżbieta	Basztowa 4
4.	Biedroński Władysław	Basztowa 4
5.	Bohosiewicz Józef	Starowiślna 41
6.	Bornstein Zygfryd	Długa 22
7.	Czadowska Stefania	Radziwiłłowska 8b
8.	Dawidowicz Roman	Starowiślna 31
9.	Dembiński Henryk	Kościuszki 40
10.	Duszczyńska Józefa	Szewska 5
11.	Flisarski Stanisław	Retoryka 7
12.	Glasgall Szyja	Hotel Polonia
13.	Gniadek Leon	Długa 6
14.	Goraj Antoni	Słowackiego 92
15.	Gruszeczko Zofia	Starowiślna 16
16.	Grundkowska Bożena	Prądnik Czerw. Piłsudskiego 6
17.	Jachimowicz Edward	Podwale 2
18.	Jankiewicz Czesław	Syrokomli 7
19.	Korański Edward	Zwierzyniecka 21
20.	Korański Jan	Senacka 9
21.	Korczak Karol	Karmelicka 27
22.	Kormiś Ignacy	Bracka 6
23.	Kowalczyk Michał	Karmelicka 21
24.	Kowalski Roman	Szlak 41
25.	Kremer Zygmunt	Grabowskiego 9
26.	Kukulska Stefania	Dunajewskiego 2
27.	Langer Stanisław	Zwierzyniecka 15
28.	Lipoński Włodzimierz	Floriańska 13
29.	Łakomski Antoni	Długa 55
30.	Łandek Julian	Asnyka 10
31.	Łobodziński Józef	Mikołajska 5

32. Majewski Leon	Lwowska 25
33. Marczyńska Wanda	Prądnik Czerw. Piłsudskiego 6
34. Markowski Kazimierz	Krupnicza 12
35. Martynkowska Maria	Pańska 6
36. Mazaraki Stefan	Jabłonowskich 18
37. Miklaszewski Zygmunt	Smoleńsk 3
38. Mogilnicka Czesława	Pierackiego 17
39. Mühlrad Gabriela	Zamojskiego 5
40. Myśliński Kazimierz	Szewska 27
41. Nachsatz Zofia	Braci Dudzińskich 4
42. Narczyński Jan	Słoneczna 11
43. Ordower Karol	Wielopole 24
44. Orwid Daniel	Słowackiego
45. Ossolińska Stefania	Legionów 12
46. Paluch Stefania	Odrowąża 60
47. Pawłowska Felicja	Tomasza 15
48. Petrykowski Jan	Starowiślna 77
49. Petrykowski Stanisław	Starowiślna 77
50. Piżl Stanisław	Powiśle 2
51. Poleski Leon	Pl. Kaz. Wielkiego
52. Reiter Regina	Prażmowskiego 55
53. Rotszyld Marta	Starowiślna 18
54. Śliwiński Michał	Sobieskiego 19
55. Smaliński Karol	Bracka 6
56. Sroczyński Bolesław	Pl. Matejki 3
57. Stodulski Roman	Karmelicka 45
58. Stoszko Józef	Rynek Główny 15
59. Straszyński Józef	Zyblikiewicza 12
60. Strzelbicki Stanisław	Pierackiego 1
61. Suwaj Wiktor	Staszica 7
62. Świdruk Władysław	Potockich 17 (Stara Olsza)
63. Szostak Stanisław	Szopena 3
64. Szczudłowska Antonina	Kremerowska 2
65. Tarczydło Jan	Szlak 23
66. Tracz Jarosław	Czarneckiego 10
67. Wilczyński Edward	Karmelicka 12
68. Wiśniewski Czesław	Św. Marka 20
69. Wojciechowski Stefan	Karmelicka 23
70. Wójtowicz Franciszek	Pl. Zgody 2
71. Woyciechowska Maria	Krowoderska 57
72. Zaliwski Julian	Dietla 49
73. Zawadzki Adam	Krowoderska 6
74. Ziffer Julian	Powroźnicza 6
75. Żelechowska Aleksandra	Starowiślna 16
76. Żmudzki Tadeusz	Rynek Główny 43

Wykaz położnych

miasta Krakowa

1.	Adamek Krystyna	Łagiewniki, Lubomirskiego 111
2.	Bachlej Anna	Celarowska 5
3.	Bagińska Katarzyna	Prądnik Biały, Kościuszki 31
4.	Bąkowska Maria	Dąbrówki 8/7
5.	Bandoła Maria	Prądnik Cz. Dobrego Pasterza 39
6.	Baran Aniela	Jagiellońska 9
7.	Baran Janina	Brzozowa 11
8.	Bartel Stanisława	Kopernika 23
9.	Białek Salomea	Mazowiecka 13
10.	Bielec Zofia	Grodzka 29
11.	Bielowa Maria	Bocheńska 8/14
12.	Bienias Aniela	Wola Duchacka, Legionów 60
13.	Bilińska Franciszka	Friedleina
14.	Boczarska Karolina	Krakowska 5
15.	Bojan Felicja	Chodkiewicza 7/28
16.	Brewińska Stanisława	Starowiślna 77
17.	Broda Stanisława	Szlak 36
18.	Broszkiewicz Felicja	Pędzichów 15/16
19.	Budka Julia	Biała 3
20.	Cecuga Regina	Ładna 213
21.	Chebicka Stefania	Kopernika 17
22.	Chróścicka Janina	Kopernika 4
23.	Chrzanowska Maria	Lubicz 19/5
24.	Cichońska Bronisława	Mydlnicka 131
25.	Cięborowicz Franciszka	Kurdwanów 83
26.	Ćwiertniak Agata	Bieżanów 84
27.	Czajowska Jadwiga	Starowiślna 54
28.	Dębek Janina	Łokietka 4

29. Dziedzic Emilia	Zdrowa 3
30. Dziewińska Maria	Wygrana 4/7
31. Franaszek Franciszka	Celarowska 11
32. Franczak Emilia	Rakowicka 37
33. Frankowska Sabina	Czarneckiego 8
34. Gabryszewska Józefa	Lubicz 12
35. Gałdyn Maria	Zdrowa 7
36. Gałek Olga	Limanowskiego 45
37. Gałka Adela	Kopernika 23
38. Gałkowska Maria	Al. Słowackiego 78/12
39. Garga Henryka	Kr. Jadwigi 20
40. Garzyńska Ludwika	Floriańska 11/6
41. Geleta Kazimiera	Łanowa 35
42. Godniowska Stanisława	Zagrody 2
43. Gołębiowska Maria	Karmelicka 16
44. Górecka Anna	Stawowa 34
45. Górecka Wiktoria	Emaus 40
46. Grabowska Apolonia	Młyńska 10
47. Grzegorczyk Antonina	Łanowa 12
48. Gutowska Magdalena	Ogrodowa 3
49. Guzik Jadwiga	Wola Justowska 94
50. Halama Antonina	Lubomirskiego 23
51. Handzel Barbara	Topolowa 13
52. Harasymowicz Maria	Chodkiewicza 7
53. Heflich Halina	Czarnowiejska 74
54. Horska Wanda	Plac Wolności 37
55. Hudziak Julia	Kobierzyn 87
56. Jakubiec Julia	Bieżanów 17
57. Jamróz Władysława	Prądnik Cz. Dobr. Pasterza 891
58. Janas Julia	Prokocim, Piłsudskiego 107
59. Jasińska Ludwika	Pychowice 91
60. Jelonek Aniela	Piaski Wielkie 73
61. Kaganek Honorata	Borek Fałęcki 213
62. Kalicińska Helena	Prądnicka 50
63. Kalisz Maria	Kopernika 23
64. Kałoń Julia	Bronowice Małe, Górna 12 a
65. Karaś Julianna	Szopena 4
66. Kardas Agata	Wieś Łęg 161
67. Karpianka Rozalia	Kochanowskiego 22
68. Kluzowicz Zofia	Bosacka 7
69. Kłyś Maria	Ariańska 16
70. Kmiecik Karolina	Krasickiego 4
71. Kodymow Apolonia	Al. Słowackiego 80
72. Kornat Maria	Helclów 3
73. Kościelniak Franciszka	Białoprądnicka 44

74. Kościółek Maria	Kościuszki 23
75. Kowalczyk Anna	Bronowice M., Wyspiańskiego 16
76. Kowalska Anna	Juliusza Lea 93
77. Kowalska Stanisława	Rynek Główny 15
78. Kozak Pelagia	Lipowa 36
79. Kozynacka Magdalena	Bronowice Wielkie 319
80. Kramarska Maria	Kotlarska 4
81. Kręcioch Helena	Kopernika 23
82. Kreisa Paulina	Floriańska 5
83. Krogulska Feliksa	Łanowa 16 a
84. Krok Aniela	Wawrzyńca 37
85. Krupa Magdalena	Czyżyny 115
86. Krycińska Albina	Zielona 25
87. Kubaszewska Katarzyna	Ks. Józefa 54
88. Kudłań Ewa	Czarnowiejska 57
89. Kulczycka Maria	Jasna 7
90. Kulczyk Józefa	Limanowskiego 1
91. Kunderewicz Helena	Dietla 73
92. Kurczaba Anna	Smoleńska 17
93. Leichardt Helena	Bonarka 28
94. Leśniak Maria	Kosynierów 11
95. Łabędź Albina	Józefa 5
96. Łańko Magdalena	Felicjanek 15
97. Łazar Maria	Radziwiłłowska 25
98. Lechowicz Julia	Jugowice 65
99. Łętocha Zofia	Płaszowska 13
100. Łopajczyk Maria	Prochowa 7
101. Machno Maria	Skotniki 109
102. Majewska Helena	Krowoderska 53
103. Maksymczuk Maria	Prokocim, Piłsudskiego 109
104. Malinowska Maria	Czyżyny 227
105. Malisz Maria	Kobierzyn 120
106. Małachowska Eugenia	Kopernika 26
107. Maryon Stefania	Kalwaryjska 79
108. Maśko Bronisława	Kopernika 23
109. Matuszek Józefa	Wola Duchacka, Narutowicza 65
110. Miga Magdalena	Stolarska 13
111. Miklas Elżbieta	Kochanowskiego 1
112. Misiura Katarzyna	Kalwaryjska 72
113. Mohl Weronika	Stara Olsza, Mieszka I. 21
114. Mowczanowska Maria	Zamojskiego 31
117. Namysło Apolonia	Topolowa 28
116. Namysłowska Anna	Paulińska 16
117. Nameth Adela	Bronowice M., Wyspiańskiego 27
118. Nieckarska Józefa	Kościuszki 64

119. Nowak Zofia — Prokocim, Piłsudskiego 53
120. Oferta Genowefa — Straszewskiego 5
121. Oleksik Helena — Św. Agnieszki 7
122. Order Erna — Lelewela 8
123. Ostatek Maria — Morsztynowska 4
124. Pałka Wanda — Bocheńska 3
125. Pałka Weronika — Rakowice, Kliny 124
126. Pastuszak Maria — Wola Duchacka, Piłsudskiego 54
127. Pawlęga Jadwiga — Górka Narodowa - Witkowice 6
128. Pawlikowska Franciszka — Dietla 113
129. Pierzchała Julia — Poselska 20
130. Piętka Antonina — Dietla 27
131. Pirog Wiktoria — Zamojskiego 23
132. Plichta Józefa — Białoprądnicka 5
133. Potoczna Katarzyna — Czarnowiejska 19
134. Potok Sylwestra — Plac Groble 19
135. Pracuch Aniela — Prądnik Cz. Dobrego Pasterza 29
136. Prochal Maria — Miedziana 98
137. Prorok Karolina — Krowoderska 54
138. Przybyś Maria — Ujejskiego 12
139. Pyrdek Katarzyna — Nowowiejska 7
140. Rachwał Aleksandra
141. Ramult Stefania — Prądnicka 54
142. Rataj Teresa — Szlak 9
143. Rokosz Aniela — Mostowa 6
144. Rubiś Maria — Wiśniowa 2
145. Rybka Józefa — Kordeckiego 4
146. Ryguła Maria — Brzozowa 4
147. Sarna Maria — Rękawka 27
148. Sękowska Karolina — Zaleskiego 6
149. Sewiołek Stanisława — Miodowa 28
150. Skwarek Anna — Dąbie, Rzeczysko 10
151. Śmietana Maria — Bieżanów — Łazy 195
152. Smogorzewska H. Murczyńska — Pędzichów 21
153. Solarz Józefa — Czysta 1
154. Świadkowska Aniela — Mikołajska 4
155. Szczepańska Regina — Tonie 166
156. Szczurowska Honorata — Piaski Wielkie 46
157. Szeliga Stanisława — Mały Rynek 1
158. Szewczyk Julia — Łagiewniki, Główna 397
159. Szostek Maria — Zatorska 9
160. Szylar Wiktoria — Borek Fałęcki, Ludowa 431
161. Szymańska Barbara — Rynek Gł. 44
162. Trojak Konstancja — Bronowice W., Krakowska 233

163. Tryhubczak Maria	Stara Olsza, Boczna Potockich
164. Trzaskoś Zofia	Rakowice, Wiejska 318
165. Tugi Janina	Kopernika 23
166. Turakiewicz Zofia	Św. Filipa 23
167. Urbańska Anna	Sebastiana 34
168. Wąchal Maria	Mieszczańska 3
169. Walewska Anna	Krasickiego 12
170. Wardas Stefania	Łagiewniki, Kościuszki 47
171. Warmuzek Katarzyna	Pierackiego 4
172. Warzocha Katarzyna	Borek Fałęcki, Chłodna 330
173. Wcisło Marcjanna	Skotniki 55
174. Węgrzyn Emilia	Juliusza Lea 9 a
175. Wesołowska Wiktoria	Wrocławska 31
176. Wiernek Janina	Misjonarska 19
177. Wilk Julia	Kopernika 23
178. Wlazło Maria	Zielna 15
179. Włoczkowska Rozalia	Grzegórzecka 6
180. Wójcicka Józefa	Słoneczna 17
181. Wojciechowska Janina	Szlak 18
182. Wojnarowska Aniela	Floriańska 3
183. Wójtowicz Maria	Bonerowska 5
184. Wolska Zofia	Osiedle Ofic. Herwina Piątka 19
185. Wołek Maria	Chocimska 32
186. Woźniczkowa Marcjanna	Św. Filipa 18
187. Wróblewska Stanisława	Al. Słowackiego 80
188. Wszendybyła Anna	Emaus 2
189. Wywiał Maria	Mazowiecka 61
190. Zdybek Władysława	Kopernika 23
191. Zembroń Bronisława	Kopernika 23
192. Zięba Jadwiga	Konarskiego 3
193. Zielińska Maria	Juliusza Lea 7 a

Spis lekarzy miejskich dzielnicowych
w Krakowie

Okręg	Lekarz	Urzęduje	w godzinach	Mieszka
Okręg I.	Dr. Godlewski Wacław	Św. Krzyża 16	10—12	Sereno-Fenna 10
Okręg II.A.	Dr. Sikorski Stanisław	Skawińska 8	8—10	Św. Gertrudy 17
Okręg II.B.	Dr. Żabiński Robert	Skawińska 8	10—12	Szewska 22
Okręg III.A.	Dr. Gólski Stanisław	Słoneczna 4	10—12	Basztowa 16
Okręg III.B.	Dr. Gürtler Wojciech	Słoneczna 4	8—10	Al. Słowackiego 56
Okręg IV.	Dr. Baranowski Włodzim.	Lubelska 21	8—10	Kościuszki 52A
Okręg V.A.	Dr. Marcinkowski Włodzim.	Rakowicka 1	8—10	Straszewskiego 24
Okręg V.B.	Dr. Smolarek Jan	Rakowicka 1	10—12	Białoprądnicka 5
Okręg VI.A.	Dr. Żurowski Ludwik	Rynek Podg. 11A	10—12	Łobzowska 4
Okręg VI.B.	Dr. Polek Aleksander	Madalińskiego 10	10—12	Skwerowa 42
Okręg VI.C.	Dr. Żurowski Ludwik	Rynek Podg. 11A	10—12	Łobzowska 4
Okręg VII.	Dr. Matoga Władysław	Bronowice Małe — Tetmajera 1	10—12	Bronowice Wielkie — Dworska 154
Okręg VIII.	Dr. Nowosielski Włodzim.	Prądnik Czerwony — Piłsudskiego 42	10—12	Wiśniowa 10A
Okręg IX.	Dr. Kuryło Eustachy	Wola Duchacka — Piłsudskiego 98	10—12	Topolowa 34
Okręg X.	Dr. Kruczek Szczepan	Borek Fałęcki — Główna 174	10—12	Bracka 6

Choroby zakaźne

Choroby zwane zakaźnymi należą do kategorii chorób wywoływanych czynnikami zewnętrznymi, jakimi są pasożyty. Choroby te od wieków dziesiątkowały ludność a nasilenie ich przybierało nieraz rozmiary tak znaczne, że utrwalało się aż w historii jako klęska cięższa od wojny, — takimi były epidemie dżumy, cholery, ospy. Istota ich mogła być poznana dopiero z udoskonaleniem mikroskopów, w drugiej połowie XIX wieku przeprowadzone badania Pasteura, Kocha, Ehrlicha i innych, ustaliły poglądy na przyczynę chorób zakaźnych. Znamy dziś szereg gatunków bakterii chorobotwórczych i wiemy, że poszczególnym gatunkom odpowiadają specjalne choroby, oraz że istotną przyczynę każdej choroby zakaźnej stanowi właśnie zawsze działanie bakterii i wydzielanie przez nich jadów, toksyn. Przyczyny takie, jak przeziębienie, osłabienie, wzruszenie itd., mogą tylko współdziałać z tą przyczyną główną, zmniejszając chwilowo odporność organizmu.

Bakterie są to organizmy jednokomórkowe bez wyraźnego jądra, o kształcie laseczek, ziarenek, przecinków. Są one niezmiernie małe. Ich wymiary nie przenoszą zwykle paru mikronów. Rozmnażanie odbywa się przez podział komórek albo przez wyosabnianie drobnej cząstki plazmy w postaci zarodnika. U niektórych gatunków częstość podziałów jest olbrzymia, np. bakterie cholery mogą się dzielić co 20 minut. W ten sposób dostalibyśmy po upływie 5 godzin ich liczbę zwiększoną o 1000, po upływie 10 godzin milion razy. Charakterystyczne dla bakterii, jest zdolność wytwarzania ciał wywołujących zmiany w składzie chemicznym otoczenia. Właśnie bakterie chorobotwórcze posiadają tę zdolność i wytwarzają substancje zwane ciałami trującymi lub toksynami, które zatruwają żywe komórki różnych tkanek gospodarza.

Ważną też cechą bakterii jest ich wysoka odporność na zmiany w warunkach zewnętrznych. Zarodniki niektórych gatunków mogą przetrzymywać działanie temperatury minus 190 stopni C., kilkunastominutowe ogrzewanie do 90 stopni C., kilkunastomiesięczne wysuszenie itd. Ta odporność wraz z intensywnością rozmnażania sprawiają, że bakterie są organizmami najbardziej rozpowszechnionymi. Górna warstwa gleby, dolne warstwy powietrza — wyjąwszy powietrze nad oceanami i nad szczytami gór — powierzchnie wszystkich ciał zwierzęcych i roślinnych są pełne bakterii. Bakterie powodujące gnicie, utleniające żelazo, wywołujące różnego rodzaju fermentacje, grają tak olbrzymią rolę w przyrodzie, że istnienie życia w ogóle jest najściślej z ich obecnością związane.

Organizm ludzki jest od wtargnięcia drobnoustrojów zabezpieczony przez zwarte pokrycie nabłonkiem, o ile by ten nabłonek nie miał najmniejszych uszkodzeń. Bakterie mogłyby się tylko gromadzić i rozmnażać w rozmaitych jego wpukleniach jak na błonach śluzowych nosa, ust, gardła, pod paznokciami u nasady zębów. Każde zranienie skóry, oparzenie itd. otwiera bakteriom drogę wgłąb ciała, do włoskowatych naczyń chłonnych lub krwionośnych. Miejsca takie nazywamy wrotami zakażenia.

Z chwilą dostania się bakterii do wnętrza organizmu, zaczyna się ich oddziaływanie, ujawniające się rozmaitą szybkością i siłą, zależnie od szybkości rozmnażania się bakterii i siły ich toksyn oraz od stanu zdrowia organizmu, od jego odporności. Odporność może być wrodzona i nabyta, może się odnosić do poszczególnych jadów lub być bardziej ogólna. Na ogół można powiedzieć, że odporność wzrasta z wiekiem, jednak niektóre choroby zakaźne, jak np. tyfus plamisty są groźniejsze dla osób starszych.

Od chwili zakażenia organizmu do ujawnienia się choroby mija pewien różnej długości okres, który nazywamy okresem wylęgania danej choroby. Bakterie rozmnażają się i osiedlają, zależnie od gatunku, w różnych narządach, a równocześnie rozpoczyna się przeciwdziałanie ze strony zaatakowanego organizmu. Polega ono, obok zwiększenia temperatury, na dwóch głównych zjawiskach: pochłanianiu bakteryj przez białe ciałka krwi i wytwarzaniu w surowicy krwi ciał zobojętniających działanie jadów bakteryjnych, tzw. przeciwciał lub antytoksyn.

Białe ciałka w swoim charakterze swobodnie po organiźmie wędrujących i samodzielnie żywiących się komórek, gromadząc się dookoła wrot zakażeń i miejsc rozmnażania się bakteryj, pochłaniają je i trawią, przyczyniając się w ten sposób znakomicie

do obrony organizmu. Niektóre z nich, przeładowane bakteriami, zostają przy tym zniszczone i zatrute: nagromadzenia takich martwych białych ciałek stanowią przeważną część t. zw. ropy np. w miejscach podskórnych zakażeń przez bakterie ropne.

Im organizm jest zdrowszy, im normalniej krąży krew, im sprawniej odbywa się oddychanie, w tym lepszym stanie znajdują się białe ciałka i tym sprawniej mogą one prowadzić walkę z bakteriami.

Przeciwciała, które w surowicy krwi po zatruciu organizmu przez bakterie zostają wytwarzane, powstają zwykle w nadmiarze. Działają one przy tym zobojętniająco wyłącznie na te jady, które ich tworzenie wywołały i utrzymują się we krwi jeszcze przez pewien czas po wyzdrowieniu organizmu.

W ten sposób organizm zostaje uodporniony przeciwko danej chorobie — w wypadku pewnych chorób, jak np. dyfterytu, anginy itd. na czas krótki, dla innych, jak np. duru brzusznego, szkarlatyny, ospy — na szereg lat lub nawet całe życie.

Na tym właśnie oparto obronę organizmu przez tzw. szczepienie lub sztuczne uodpornienia. Rozróżniamy dwa rodzaje szczepień: szczepienie, przy którym wprowadzamy do organizmu zabite lub odpowiednio osłabione bakterie, lub jady bakteryjne, wywołując tworzenie antytoksyn, nazywamy szczepieniem czynnym; szczepienie bierne polega na wprowadzeniu gotowych antytoksyn z surowicą krwi zwierząt, które zakażano daną chorobą. Najbardziej rozpowszechnione szczepienie czynne to szczepienie przeciw ospie; ze szczepień biernych z najlepszymi rezultatami jest stosowane szczepienie przeciw dyfterytowi. Szczepienia czynne zabezpieczają organizm na ogół na czas dłuższy, niż bierne.

Obok uodporniania organizmu przez szczepienia, główną rolę w zwalczaniu chorób zakaźnych gra ograniczanie możliwości zakażenia. Ogromne znaczenie ma tutaj odosabnianie chorych i należyte odkażanie miejsc i rzeczy, z którymi chory obcował. Zapobieganie zakażeniu jest szczególnie łatwe w chorobach takich jak tyfus plamisty i malaria, których zarazki są przeszczepiane z osób chorych na zdrowe przez owady. Bakterie tyfusu plamistego nie są dotąd poznane dokładnie, jest natomiast ustalone, że bakterie te rozwijają się jako w gospodarzu pośrednim, we wszy odzieżowej i za jej pośrednictwem odbywa się zakażenie. Walka z tyfusem plamistym polega tylko na zwalczaniu zawszenia u ludności. Podobnie przedstawia się sprawa w wypadku malarii, tylko, że zarazkami są tutaj pierwotniaki, a nie bakterie, a gospodarzem pośrednim przenoszącym zakażenie na człowieka jest komar widliszek — zwalczanie

zatem polega na osuszaniu błot, w których żyją larwy tych komarów.

Dla większości jednak chorób zakaźnych, istnieje możność zakażenia bezpośredniego przez przeniesienie bakterii przy zetknięciu się osób zdrowych z chorymi lub z ich otoczeniem. Sposób przenoszenia się tych bakterii jest różny: zależnie od tego, w jakich narządach rozwijają się dane bakterie. Dla chorób, których zarazki rozwijają się przede wszystkim w przewodzie pokarmowym, zarazki są wydzielane głównie z odchodami. Do tej grupy należą z najpospolitszych u nas chorób tyfus brzuszny i czerwonka, a także cholera. Bakterie cholery giną przy tym stosunkowo prędko, natomiast bakterie czerwonki, a zwłaszcza tyfusu brzusznego mogą rozwijać się i poza organizmem. Stąd konieczność zwrócenia przy epidemii tyfusu brzusznego uwagi na dokładną dezynfekcję ustępów i dołów kloacznych. Przy zaniedbaniu tych ostrożności, zarazki mogą się przedostać do wody zaskórnej i dalej zakażać strumienie i rzeki. Z wodą zakażonych studzien lub rzek bakterie dostają się do rozcieńczonego wodą mleka, masła, owoców i ogrodowizn, płukanych w tej wodzie itd.

Niemniej liczne drogi zakażeń istnieją dla tych chorób, których zarazki rozwijają się przede wszystkim w drogach oddechowych i wydalane są z wydalinami nosa i gardła, przy kaszlu, pluciu i wycieraniu nosa. Do tych chorób zalicza się przede wszystkim gruźlicę, dyfteryt, grypę, krztusiec itd. Przy każdej z tych chorób, chory może rozsiewać bakterie z drobnymi kropelkami śliny przy mówieniu, pocałunkach, przy spluwaniu na podłogę, na ulicę itd. (Laseczki dyfterytu i gruźlicy mogą żyć poza organizmem znosząc wysuszenie), stąd unoszą się wraz z kurzem w powietrzu, czyniąc już sam proces oddechania w tak zakażonych środowiskach niebezpiecznych dla zdrowia.

W wypadku gruźlicy do jej rozszerzania się przyczynia się to, że choroba ta ma przeważnie przewlekły przebieg i chorzy nie mogą być izolowani w większości wypadków, gdyż ilość sanatoriów jest u nas jeszcze znikomo mała. Gdzie warunki materialne nie pozwalają na wysłanie chorego do sanatorium, a ciasnota mieszkania zmusza zdrowych do ciągłego kontaktu z chorym, tam gruźlica obejmuje zwykle całe rodziny.

Zaznaczyć przy tym należy, że jakkolwiek wrotami zakażenia w wypadku gruźlicy są głównie różne zranienia dróg oddechowych, to jednak zarazki jej mogą dostawać się do organizmu z pokarmem, nie ma w ogóle narządu, który nie mógłby stawać się ogniskiem tej choroby, a więc i wydalanie zarazków jest możliwe też i z moczem i odchodami, jakkolwiek rzadziej.

Trzecią kategorię stanowią choroby, których zarazki rozwijają się w owrzodzeniach podskórnych i wraz ze złuszczającą się wysypką bywają rozsiewane z całej powierzchni ciała. Do nich należy ospa, szkarlatyna i odra. Zarazki ospy i szkarlatyny nie są jeszcze znane, pewne jest jednak, że znajdują się one w złuszczającej się wysypce, jak również w wydalinach dróg oddechowych, we krwi itd. Dzięki szczepieniom ochronnym wypadki ospy stają się u nas coraz rzadsze.

Przy przeprowadzaniu dezynfekcji uwzględniać musimy właściwość tych bakteryj, o które w danym wypadku chodzi, im odporniejszy gatunek, tym dokładniejsza musi być dezynfekcja. Na ogół bielizna chorego jest odkażona wystarczająco, jeżeli z godzinę podlegała gotowaniu z sodą. Wszystkie inne natomiast rzeczy, których nie można wygotować, powinny być odesłane do zakładu dezynfekcyjnego.

Głównie stosowanym środkiem do odkażania mieszkań jest formalina. Drzwi, okna, podłoga pokoju, winne być zmyte roztworem 5-procentowym lyzolu, ściany bielone można pociągnąć mlekiem wapiennym. Po dokładnym uszczelnieniu okien, drzwi, rozpyla się przy pomocy odpowiednich przyrządów 40 procentowy wodny roztwór formaldehydu. Czas trwania dezynfekcji 12 — 24 godzin.

Wspomniane tu zabiegi: uodpornianie zdrowych przez szczepienie ochronne, izolowanie chorych, odkażanie mieszkań i rzeczy zakażonych, to najważniejsze środki doraźne, które stosujemy w walce z epidemiami. Dbałość o czyste utrzymywanie rąk i skóry, dobry stan zębów, schludność ubrania, mycie rąk przed każdym jedzeniem, unikanie jedzenia na ulicy, jedzenia nieobmytych dokładnie owoców, picia niepewnej pod względem czystości wody, to są wszystko środki niezawodnie pomocne w unikaniu zakażeń.

Okres wylęgania (utajony) ostrych chorób zakaźnych

CHOROBA	Długość wylęgania
Błonica	2—7 dni
Cholera	2—5 dni
Czerwonka	3—8 dni
Dur brzuszny	2—4 tygodnie
Dur wysypkowy	10—21 dni
Grypa	1— 6 dni
Jaglica	różna
Koklusz	5— 6 dni
Odra	9—11 dni
Ospa wietrzna	13—17 dni
Ospa naturalna	10—14 dni
Płonica	3—11 dni
Przymiot	20—25 dni
Róża	12—61 godzin
Różyczka	—28 dni
Rzerzączka	2— 8 dni
Świnka	4—14 dni
Tężec	2—20 dni
Wąglik	2— 3 dni
Wścieklizna	14—kilku mies.
Wrzód miękki	12—48 godzin
Zapalenie opon nagminne	3—13 dni
Zimnica	6—21 dni.

Nowoczesna chemoterapia zakażeń

Od czasu prac Behringa i Roux wprowadzone do lecznictwa zakażeń surowice i szczepionki nie dawały zadawalających wyników, prowadzono więc poszukiwania takich substancji chemicznych, które wprowadzone do zakażonego ustroju niszczyłyby drobnoustroje chorobotwórcze nie uszkadzając równocześnie tkanek i nie działając szkodliwie na cały organizm. Długi czas jednak te wszystkie próby zwalczania infekcji bakteryjnych na drodze chemicznej kończyły się niepowodzeniem. — Za datę narodzin chemoterapii — lecznictwa przy pomocy związków chemicznych — należy uważać **rok 1910**, w którym została ogłoszona **praca Ehrlicha i Haty o salvarsanie** — praca ta jednak dała ciało chemiczne zabijające pierwotniaki, a nie bakterie. W dalszych więc poszukiwaniach za związkami chemicznymi niszczącymi bakterie robiono doświadczenia ze solami srebra, złota, kwasów żółciowych, barwnikami i ich pochodnymi — jednak zawsze bez większych efektów. Dopiero **prace Domagká, Mietsch'a i Klarer'a** prowadzone **od r. 1932 do 1935** i zastosowanie przez nich pochodnej **barwnika azowego,** chryzoidyny **w połączeniu z grupą sulfamidową,** jest początkiem wielkiego, nowego etapu w walce nauki z drobnoustrojami. Data zastosowania barwników azowych do leczenia zakażeń paciorkowcowych może być porównana jedynie z historyczną datą wprowadzenia salvarsanu i jego pochodnych do terapii kiły, gdyż pozwoliła wierzyć, że zapora uniemożliwiająca przez długie lata walkę z drobnoustrojami została wreszcie przełamana. Nowy ten związek — sulfamid chryzoidyny — został nazwany przez niemieckich autorów Prontosilem; wyrabiany we Francji prawie identyczny związek Rubiazol został wprowadzony u nas pod nazwą Azofagu. Wszystkie te preparaty były barwy czerwonej i barwiły też na czerwono mocz i skórę. Później nieco badania prowadzone w Instytucie Pasteura doprowadziły do powstania związku bezbarwnego, zawierającego grupę paraaminobenzenosulfamidową, który wytwarzany jest przez szereg fabryk pod różnymi nazwami, jak Antistreptyna. Septazyna,

Albucid itp. — Mechanizm działania tych preparatów jest różnie tłumaczony — same te związki nie zabijają drobnoustrojów, mają tylko według jednych wzmagać wybitnie siły obronne ustroju zobojętniając toksyny, według innych drobnoustroje tracą na zjadliwości, co umożliwia skuteczne zwalczanie ich przez naturalne siły obronne ustroju. — Dla zwalczenia zakażenia niezbędna jest ciągła obecność tych związków w sokach ustrojowych, dlatego konieczne jest podawanie ich w dużych dawkach i przez dłuższy okres czasu, zarówno w celach leczniczych, jak i zapobiegawczych. Związki te jednak posiadają ujemne działania uboczne, jak nudności, wymioty, bóle głowy, wysypki — dlatego też trzeba tutaj ostrzedz przed szerokim stosowaniem tych preparatów nie tylko zapobiegawczo, ale nawet i leczniczo w błahych schorzeniach, gdyż nie są to związki obojętne. Obok działania specyficznego na paciorkowce (streptococci) związki te działają i w innych zakażeniach, jak wiewiórowym, zapalenia opon mózgowych itp. Uboczne działania tych związków były powodem szukania coraz dalszych syntez, które doprowadziły do powstania fabrykowanego przez „Cibę" Cibazolu, który ostatnio zdobył największe wzięcie w leczeniu zapalenia płuc. Z każdym niemal dniem powstają coraz to nowsze pochodne sulfonamidów i innych związków chemicznych, ostatnio też prasa doniosła o takim rewelacyjnym odkryciu, dokonanym przez badaczy angielskich w czasie ostatniej wojny. Prof. bakteriologii w Londynie Fleming odkrył ciało pochodne od pleśni zwanej penicillium notatum jeszcze w r. 1928, ale zaniechał dalszych doświadczeń i dopiero profesor w Oksfordzie Florey, podjął się w r. 1939 dalszych badań nad tym związkiem zwanym **penicyliną** i przeprowadził je wespół z innymi badaczami na zaproszenie Instytutu Rockefellera w Ameryce. Największą trudność stanowiła sprawa wyosobnienia penicyliny w postaci krystalicznej — synteza jej jest też trzymana w tajemnicy. Wybudowano w Ameryce fabrykę jej kosztem 20 milionów dolarów, a produkcja wynosi 4—5 kg dziennie. Stosuje się ją tylko w zastrzykach dożylnych parokrotnie w ciągu dnia. Podobnie jak i związki sulfamidowe nie działa bakteriobójczo, lecz osłabia tylko bakterie, — ma działać jednak energiczniej, w mniejszych stężeniach i zwalcza też gronkowce, czego sulfamidowe związki nie czynią. —

Obok penicyliny duży rozgłos zyskała też **patulina**, pochodna pleśni innego gatunku — ma leczyć zwłaszcza katary dróg oddechowych, nosa. Czy rzeczywiście preparaty te okażą się lekami tak wspaniale leczącymi i zapalenia płuc i zapalenia opon mózgowych i tyfus brzuszny i rzerzączkę itp. zakażenia bakteryjne okaże najbliższa i szczęśliwsza o tyle przyszłość.

Higiena układu krwionośnego

Układ krążenia jest czynnościowo tak ściśle związany z przewodem pokarmowym i narządami oddychania, że dla prawidłowego spełniania jego czynności podstawowe znaczenie ma należyty przebieg procesów oddychania i trawienia. Niedożywianie osłabiając cały organizm, wpływa szkodliwie na serce. Niemniej zgubnie odbija się na stanie serca przekarmienie organizmu. Zbyt obfite odżywianie przy niedostatecznym ruchu prowadzi do nagromadzania się tłuszczu w organiźmie, powodując zatłuszczenie serca. Można jednak nawet przy siedzącym trybie zajęć uniknąć tego niebezpieczeństwa, jeżeli się pamięta o potrzebie codziennego spaceru, kilkunastominutowych bodaj ćwiczeniach cielesnych, a także o konieczności zastosowania odżywiania do trybu życia. O ile nie pracujemy fizycznie i mało używamy ruchu, powinniśmy starannie unikać zbyt obfitego odżywiania się, a przede wszystkim pokarmów łatwo przetwarzanych na tłuszcz, jak wszelkich potraw mącznych i słodyczy, a także zbyt wielkiej ilości płynów.

Nie należy jednak sądzić, aby tylko brak ruchu ze swymi następstwami szkodliwie wpływał na stan mięśnia sercowego. Przeciwnie: więcej rozpowszechnione są choroby serca, spowodowane przez nadmierne, uciążliwe dla serca wysiłki fizyczne. Częstokroć widzimy rozszerzenie i osłabienie mięśnia sercowego, występujące jako następstwo zbyt zapamiętale uprawianych sportów, zbyt forsownych wycieczek, zwłaszcza przedsiębranych bez stopniowego wytrenowania a bezpośrednio po siedzącym trybie życia. Do rozszerzenia i chorobliwego przerostu mięśnia sercowego może prowadzić i nadmierne używanie płynów: zwiększenie ilości krwi pociąga za sobą nadmierną pracę serca przy wtłaczaniu krwi do tętnic. Stąd powiększenie serca

częste u piwoszów. Oprócz tych cierpień serca, w których mięsień sercowy czy to skutkiem niewłaściwego odżywiania, używania napojów alkoholowych i tytoniu, czy w następstwie nadmiernych wysiłków fizycznych albo też chorób zwłaszcza zakaźnych, wykazuje zmiany obniżające jego sprawność, rozpowszechnione są choroby serca, polegające na wadach zastawek. Łatwo zrozumieć do jak poważnych zaburzeń w krążeniu może prowadzić zwężenie lub niedomykanie zastawek. Znaczna część energii, zużywanej na skurcz komór, idzie wówczas na marne. Skurcz musi być wykonywany z większą siłą lub powtarzany częściej, aby podołać zadaniu.

Jeśli te groźne dla życia wady serca są wrodzone, wówczas zapobiec im niepodobna i musimy się ograniczać jedynie do przestrzegania odpowiedniego trybu życia. Często jednak wady zastałe są następstwem takich chorób zakaźnych, jak szkarlatyna, dyfteria, zapalenie stawów itd., przy których bakterie mogą osiedlać się na zastawkach, wywołują ich zapalenie a w następstwie zmiany anatomiczne. Dlatego nawet w razie zapadnięcia na pozornie niewinne zapalenie gardła winniśmy uciekać się do porady lekarskiej.

Wady zastałe są nieuleczalne. Jednak dotknięci nimi ludzie mogą ich przez długie lata nieomal nie odczuwać, przy odpowiednim doborze zajęcia, regularnym trybie życia i unikaniu wysiłków fizycznych. Przy każdym niedomaganiu sercowym powinniśmy się starać pracę serca uczynić jak najlżejszą przez zapewnienie spoczynku, dobrego powietrza do oddychania oraz nieprzeciążanie przewodu pokarmowego, zwłaszcza płynami.

Obok chorób serca, polegających na zmianach anatomicznych (przerost lub zatłuszczenie mięśnia sercowego, wady zastawek), spotykamy często cierpienia sercowe na tlę nerwowym. Silne wzruszenia, troski, niepokoje, nadmierne wyczynki umysłowe bez należytego po nich wypoczynku, alkohol, czarna kawa, lub mocna herbata, nikotyna, rujnują w ogóle układ nerwowy, szczególnie szkodliwie wpływają na serce.

Nieraz trudno z tymi przyczynami walczyć, gdyż istnieją olbrzymie różnice indywidualne w odporności układu nerwowego, we wrażliwości nerwowej. Niewątpliwie jednak wrodzoną nerwowość można w znacznym stopniu normować i ograniczać przez wychowanie, a nawet przez samo wychowywanie. Przez błędy wychowania można osobnika zupełnie normalnego nerwowo uczynić przewrażliwionym. Ochrona przed nerwowymi cierpieniami serca polega na unikaniu zbytnich wzruszeń, podniecającej lektury itp.

Najważniejszym jest przestrzeganie regularnego trybu życia, niech sen, posiłki, zajęcia i rozrywki mają swoje oznaczone godziny i niech będą dostosowane do wieku.

Pamiętajmy, że serce, jak pompa tłocząca wpycha z każdym uderzeniem 100 gramów krwi w obieg. Stanowi to 7 litrów w ciągu minuty, 420 litrów na godzinę, a 10 ton na dzień. Mały ten, przeciętnie 15 cm wysoki a 10 cm szeroki narząd wprawia w ruch w 70 latach swej nieustającej pracy razem olbrzymią masę 250.000 metrów sześciennych krwi. Nie ma takiego dzieła rąk ludzkich o tak drobnych wymiarach, któreby mogło dokonać takiej pracy.

Witaminy i hormony

Przez witaminy rozumieć należy związki chemiczne o swoistym działaniu fizjologicznym, występujące w świecie roślinnym i zwierzęcym a niezbędne dla prawidłowego funkcjonowania organizmu ludzkiego. Każda witamina ma w ustroju swoje pole działania — jedne wpływają na wzrost, podczas gdy inne na naczynia krwionośne, przemianę cukru, gospodarkę wapniową w ustroju itp. Wypadnięcie jednej lub kilku witamin z łańcucha przemian ustrojowych przejawia się na zewnątrz, jako odpowiednie schorzenie. Przy niedoborze, t. zw. hypowitaminozie, organizm traci swą prawidłową zdolność obronną i łatwiej jest narażony na czynniki chorobotwórcze.

Dlatego też witaminy są koniecznym składnikiem pożywienia człowieka, nazwano je też dodatkowymi składnikami odżywczymi ustroju. — Ostatnie postępy chemii pozwoliły wykryć budowę chemiczną wielu witamin, dzięki czemu można obecnie otrzymać je na drodze syntetycznej i zużytkować w celach leczniczych i zapobiegawczych szeregu chorób. — Witaminy należą do ciał chemicznych, które wprowadzone do ustroju w miligramach czy dziesiątych miligrama, wykazują czynne działanie. Każdy ustrój dojrzały w warunkach normalnych potrzebuje stałego dowozu witamin w pokarmach. Wzmożone zapotrzebowanie ich istnieje w okresie dzieciństwa, ciąży oraz w stanach gorączkowych. — Witaminy są wrażliwe na działanie wysokich temperatur — część ich traci swoje własności lub zostają one wybitnie osłabione, nieliczne tylko wytrzymują działanie wyższej temperatury. Te właściwości witamin muszą być uwzględniane w przyrządzaniu pokarmów.

Obecnie znane są następujące witaminy: A, B_1, B_2, C, D, E i K.

Witamina A ma wpływ na zdolność rozrodczą komórek, zwłaszcza w powierzchownych warstwach skóry i błon śluzowych, i na ogólny wzrost organizmu. Niedobór jej w organizmie

powoduje zahamowanie wzrostu, uszkodzenia naskórka, obniżenie czynności ochronnych błon śluzowych w szczególności dróg oddechowych, wywołując takie schorzenia jak nieżyty oskrzeli, jelit, dróg moczowych, zmięknienie rogówki, kurzą ślepotę itp. — Witamina A występuje we wszystkich roślinach, zwłaszcza w największej ilości w sałacie, boćwince, marchwi, pomidorach, w maśle przede wszystkim w lecie, w wątróbce bydlęcej, ale w formie **pro-witaminy zwanej karotenem** (czerwony barwik marchwi), z której potem w ustroju człowieka wytwarza się bezbarwna właściwa witamina A. Witamina A występuje też obficie w tłuszczach zwierzęcych zwłaszcza w tranie. — Dzieci i młodzi ludzie szczególnie powinni spożywać większe ilości tej witaminy, ponieważ mają większe jej zapotrzebowanie aniżeli dorośli.

Witamina B_1 zwana inaczej witaminą przeciwneurytyczną występuje zwłaszcza w drożdżach, ziarnach zbóż i nasionach roślin strączkowych, wątrobie, żółtkach jaj, chlebie razowym. W doświadczeniach na zwierzętach witamina ta zapobiega lub leczy objawy występujące przy chorobie beri-beri, charakteryzującą się mnogim zapaleniem nerwów, z kurczami mięśni, zaburzeniami równowagi i porażeniem kończyn dolnych. Na chorobę tę ginęły na Dalekim Wschodzie miliony ludzi, ponieważ wprowadzenie maszyn do łuszczenia ryżu spowodowało brak witaminy B_1, która znajduje się w łuskach ryżowych.

Witamina B_2 występuje w drożdżach, mleku, jajach, wątrobie, zwana też jest laktoflaviną, jest ważnym czynnikiem ustrojowym, gdyż stanowi część t. zw. fermentu oddechowego, niezbędnego dla procesów oddychania tkanek. Brak jej wywołuje w pierwszym rzędzie zahamowanie wzrostu, pewne zaburzenia odżywiania u dzieci. Oprócz tych witamin istnieją inne jeszcze witaminy tej grupy, jako witaminy B_3, B_4, B_5 i B_6, znaczenie ich nie jest jeszcze dostatecznie zbadane. Wiadomo tylko, że brak witaminy B_6 powoduje chorobę pellagrę, występującą w Rumunii, Włoszech pod nazwą rumienia lombardzkiego.

Witamina C zwana inaczej kwasem askorbinowym występuje w całym świecie roślinnym, szczególnie zawierają ją w większej ilości owoce południowe jak cytryny, pomarańcze, z naszych owoców zaś poziomki, głóg, agrest i nasze jarzyny: szpinak, pietruszka, kartofle, kalarepa, brukselka, chrzan, pomidory. — Ciekawem jest, że człowiek, małpa i świnka morska nie są w możności wytworzyć sobie witaminę C w ustroju, a muszą ją otrzymywać z pokarmami, gdy inne zwierzęta tworzą tę witaminę same z dostarczonych węglowodanów. Brak tej witaminy powoduje schorzenie zwane gnilcem albo szkorbutem,

wywołuje zmiany chorobowe w chrząstkach i kościach, co prowadzi często do złamań. Występujące u ludzi często na wiosnę znużenie wiosenne, objawiające się łatwym męczeniem się, niechęcią do pracy, bólami głowy itp., trzeba w większości wypadków sprowadzić do hypowitaminozy C. — Witamina C podobnie jak i A ma duże swoiste znaczenie w zwalczaniu zakażeń ustroju tak, że uważa się wymienione witaminy za przeciwzakażeniowe. Witamina C ma pewne znaczenie w przebiegu leczenia gruźlicy płuc, mianowicie podawanie jej wpływa pomyślnie na ogólny stan chorego. Także w chorobach zakaźnych jak koklusz, szkarlatyna, odra, grypa i innych podawanie jej zwiększa obronność ustroju.

Witamina D rozpuszczalna tylko w tłuszczach, występuje w większych ilościach w tranie, żółtku jaj, mleku, maśle, tłustych rybach jak śledzie i inne. U człowieka witamina D tworzy się w skórze pod wpływem promieni słonecznych, także lampy kwarcowej z prowitaminy zwanej ergosterolem. Witamina ta reguluje w ustroju gospodarkę fosforowo-wapniową. Brak jej powoduje chorobę zwaną krzywicą, chorobą angielską, rachitis, polegającą na niedostatecznym wapnieniu rozwijającego się kośćca niemowląt i dzieci pozbawionych dostatecznej ilości słońca i prawidłowego dowozu witaminy D. — U ludzi starszych z braku tej witaminy powstają objawy zmiękczenia kości, skłonność do złamań i próchnicy zębów. — Zawartość witaminy D w pokarmach powinna się znajdować w pewnym określonym stosunku do zawartego w pokarmie wapnia i fosforu. Przyswojenie wapnia nie nastąpi, jeżeli będzie brakowało witaminy D, — ale również nie będzie przyswajania, jeżeli będzie witaminy poddostatkiem, ale będzie zmniejszony dowóz wapnia i fosforu. Ma to ważne znaczenie dla rozwijającego się organizmu dziecka.

Witamina E zwana rozpłodową, znajduje się w oleju z kiełków zbóż, zwłaszcza pszenicy, w jarzynach liściastych: sałacie, rzeżusze, nasionach bawełny, u zwierząt w przysadce mózgowej i w łożysku, w małych ilościach w żółtku jaj i w wątrobie bydlęcej. Witamina E rozpuszcza się w tłuszczach, jest odporna na wpływ temperatury, na działanie tlenu i alkaliów. W organizmach zwierzęcych jest ona magazynowana w łożysku i zużywana przez płód w czasie ciąży. Organizm niemowlęcia potrzebuje więcej witaminy E niż dorosły i silniej reaguje na jej brak. Nadmiar jej — hyperwitaminoza — nie może w ogóle zaistnieć, gdyż organizm wydziela niepotrzebne ilości. — Warunkiem działania witaminy E jest jednak nieuszkodzenie gruczołów płciowych. Brak witaminy E powoduje w męskich gruczołach płciowych uszkodzenia nabłonków kanalików nasiennych,

tak zdegenerowane narządy rozrodcze męskie wymagają długotrwałego podawania tej witaminy celem powrotu do normalnego stanu. Narządy płciowe żeńskie przy awitaminozie są zdolne do zapłodnienia, ale przebieg ciąży jest nienormalny, młode rodzą się często nieżywe, przy podawaniu jednak witaminy, zdolność rozrodcza szybko się odradza. U kobiet podaje się witaminę E przy niepłodności, niedorozwoju narządów rozrodczych, przy braku względnie słabym miesiączkowaniu itp., — u mężczyzn zaś stosuje się ją przy niedorozwoju narządów płciowych, zaburzeniach w produkcji plemników. — Ostatnio udało się przeprowadzić syntezę tej witaminy i otrzymywać ją na tej drodze.

Witamina K koagulacyjna, krzepliwości znajduje się w zielonych liściach szpinaku, kapusty, kalafiora, lucerny, pokrzywy, w pomidorach, truskawkach, wątrobie świni itd. W r. 1939 została wyosobniona z suszonej lucerny, jako żółty olej, rozpuszczalny w tłuszczach, czuły na światło pod wpływem którego traci swoją aktywność. Dalsze badania wykazały, że związki pochodne naftaliny (naftochinon) wykazują niektóre nawet większą aktywność biologiczną od naturalnej witaminy K. — Wartość kliniczną preparatów z witaminą K ustala się przez podawanie ich młodym kurczętom, odżywianym bez witaminy K i określanie krzepliwości ich krwi. U zdrowych, dorosłych ludzi nie może zaistnieć brak witaminy K, gdyż organizm pobiera ją z potraw i bakterii Coli, które znajdują się w okrężnicy. — Ponieważ witamina K jest rozpuszczalna w tłuszczu, a trawienie tłuszczu odbywa się przy pomocy żółci, może więc na tle schorzeń wątroby i dróg żółciowych lub okrężnicy powstać w organiźmie brak witaminy K i krwawienia tym spowodowane. — Racjonalne odżywianie się człowieka zależy zatem od dowozu prawidłowej ilości witamin w pokarmach. Problem ten nabiera największej wagi w czasie miesięcy zimowych, gdy zaopatrywanie ustroju w witaminy pokrywane jest prawie wyłącznie przez warzywa zimowe. Najważniejszym źródłem witamin, zwłaszcza witaminy C w okresie zimowym, są ziemniaki. Zawartość witaminy obniża się w nich zależnie im dłużej się je przechowuje i od sposobu przyrządzania, ziemniaki gotowane w łupinach tracą najmniej witaminy. Kapusta kiszona jest też dużym źródłem witamin zwłaszcza C i B_1. Sok z kapusty kiszonej zawiera dużo witamin, dlatego nie należy go marnować i płukać kapusty.

Mleko, masło i ser, zawierają znacznie mniejszą ilość witamin w miesiącach zimowych i wiosennych, ponieważ bydło pozbawione jest świeżej paszy obfitującej w witaminy.

Inne ciała zwane **hormonami**, podobnie jak i witaminy, wywierają także przemożny wpływ na przebieg różnych procesów życiowych, spełniają też podobne funkcje i istnieje nawet między nimi współdziałanie, prowadzące do utrzymania ustroju w należytej harmonii. Hormony są produkowane przez organizm w t. zw. gruczołach dokrewnych, gruczołach o wewnętrznym wydzielaniu, których wydzielina dostaje się bezpośrednio do krwi przez oplatające te gruczoły naczynia krwionośne i chłonne. Najważniejszymi gruczołami dokrewnymi są tarczyca, gruczoły przytarczyczne, grasica, nadnercza, przysadka mózgowa, trzustka, gruczoły płciowe. Niedostateczne względnie nadmierne produkowanie jakiegoś z hormonów powoduje odpowiednie schorzenie. — **Tarczyca** produkuje t. zw. tyreoidynę, zawierającą hormon, który działa pobudzająco na przemianę materii a tym samym wpływa i na wzrost. Nadczynność tarczycy powoduje t. zw. chorobę Basedowa, charakteryzującą się zaburzeniami w krążeniu i czynnościach układu nerwowego. Obniżenie czynności tarczycy powoduje zahamowanie fizycznego i duchowego rozwoju, prowadzące do matołectwa i t. zw. obrzęku śluzowatego. — **Nadnercza** produkują hormon zwany adrenaliną, wpływający na czynność serca i tętnic, zwiększając ciśnienie krwi. **Trzustka** ma specjalne komórki wydzielnicze zgrupowane w tak zwanych wysepkach Langerhansa, produkujące hormon zwany insuliną, mający wpływ na przebieg gospodarki cukrowej w organiźmie. Skutkiem niedostatecznego wydzielania insuliny powstaje cukrzyca, dzisiaj już leczona zastrzykami tejże wyosobnionej insuliny. Ponadto trzustka wydziela jeszcze i inny hormon mający swoisty wpływ na krążenie krwi, obniżający jej ciśnienie. — Bardzo ważnym gruczołem o wewnętrznym wydzielaniu jest **przysadka mózgowa.** Jej przedni płat produkuje hormon mający wpływ na narządy płciowe przyspieszając ich rozwój, tylny zaś płat przysadki wydziela parę hormonów mających różne działanie. Jeden z nich wywiera swoisty wpływ pobudzający na macicę, inny zwiększa ciśnienie krwi i reguluje gospodarkę wodną ustroju. Zaburzenia w wydzielaniu przysadki mózgowej powodują też różne schorzenia, jak akromegalię, cechującą się nadmiernym rozrostem kończyn, otłuszczenie przysadkowe, moczówkę prostą objawiającą się nadmiernym wydzielaniem moczu, karłowatość przysadkową itd.

Gruczoły płciowe, zarówno męskie jak i żeńskie, wywierają silny wpływ na cały organizm przez produkowane przez siebie hormony, jądrowy względnie pęcherzykowy. Brak ich w ustroju powoduje niedorozwój organów i cech płciowych. — W zupełności zatem staje się zrozumiałym, że nasze zdrowie fizyczne i psychiczne jest w wielkim stopniu zależne od omówionych przez nas hormonów i witamin.

Apteki publiczne czynne w Krakowie

Ulica	Apteka pod
Dietla 76	Aniołem
Długa 4	Złotym Lwem
Długa 66	Temidą
Długa 88	Żyborskiej
Floriańska 15	Gwiazdą
Gertrudy 1	Eskulapem
Główna — Borek	Św. Anny
Grodzka 17	Złotym Słoniem
Grzegórzecka	Św. Kingi
Karmelicka 9	Królowej Jadw.
Karmelicka 23	Opatrznością
Kalwaryjska 27	Hygeą
Kazimierza W. 78	Mariańska
Kościuszki 18	Aniołem Stróż.
Krakowska 1	Św. Hubertem
Krakowska 9	Złotym Orłem
Krakowska 19	Murzynem
Krowoderska 74	Matki Boskiej
29 Listopada 17	Warszawska
Lubicz 7	Czternasta
Łobzowska 20	Michalika
Madalińskiego 7	w Dębnikach
Mikołajska 4	Barankiem
Mogilska 16	Liśkiewicza
Pl. Inwalid. 7	Przy Parku Kr.
Pl. Matejki 3	Jagiełły
Pl. Zgody 18	Orłem
Rynek Gł. 13	Złotą Głową
Rynek Gł. 42	Słońcem
Rynek Gł. 45	Białym Orłem
Rynek Podg. 9	Podgórska
Rynek Podg. 15	Opatrznością
Rakowicka 12	Trzema Gwiazd.
Retoryka 1	Trzema Koron.
Senatorska 5	Św. Teresy
Starowiślna 72	Niebieska
Stradom 2	Marcisiewicza
Szczepańska 1	Złotym Tygr.
Wyspiańskiego 4	Zaufalowa K.
Zwierzyniecka 7	Bożego Miłoś.
Prokocim	Białym Orłem
Rynek 22	Koroną

Przeciętny wzrost i waga dzieci do 15-go roku życia.

Wyciąg z tablic Pirqueta, Ferra i innych.

Wiek	Chłopcy		Dziewczynki	
	waga w kg	wzrost w cm	waga w kg	wzrost w cm
Poród	3.48	50	3.24	49
1 miesiąc	4.4	54	4.1	53
2 miesiące . . .	5.3	57	4.8	56
3 „ . . .	6.2	60	5.7	59
4 „ . . .	6.8	62	6.3	61
5 „ . . .	7.3	64	6.9	63
6 „ . . .	7.9	66	7.4	65
7 „ . . .	8.5	68	7.8	67
8 „ . . .	8.9	70	8.2	69
9 „ . . .	9.2	71	8.5	70
10 „ . . .	9.5	72	8.8	71
11 „ . . .	9.9	74	9.4	73
12 „ . . .	10.2	75	9.7	74
13 „ . . .	10.45	76	9.95	75
14 „ . . .	10.7	77	10.2	76
16 „ . . .	10.95	78	10.45	77
17 „ . . .	11.20	79	10.7	78
18 „ . . .	11.45	80	10.95	79
19 „ . . .	11.7	81	11.2	80
20 „ . . .	11.95	82	11.45	81
22 „ . . .	12.2	83	11.7	82
23 „ . . .	12.45	84	11.95	83
2 lata	12.7	85	12.2	84
3 „	14.7	93	14.2	92
4 „	16.5	99	15.7	98
5 „	18.0	104	17.0	103
6 „	20.5	109	19.0	107
7 „	23.0	115	21.0	113
8 „	25.0	120	23.0	118
9 „	27.5	125	25.0	123
10 „	30.0	130	27.0	128
11 „	32.5	135	29.0	133
12 „	35.0	140	32.0	139
13 „	37.5	145	37.0	146
14 „	41.0	151	43.0	153
15 „	45.0	157	48.0	158

Źródła zakupu:

Futra solidne według najnowszych modeli poleca: Skład Futer Antoniego **TRĄBKI** Syn, Kraków, Szewska 12

Drogeria **J. WILKOSZ**, Kraków, Karmelicka 14

K. & A. MIKLASZEWSKI, Kraków, ul. św. Filipa 3 tel. 567-14

Wytwórnia Harmonii Fr. **OCHMAŃSKI**, Kraków. ul. Grodzka 1

Skład Towarów Spożywczych Wojciech **OLSZOWSKI**, Kraków, pl. Mariacki 3

Chemiczne czyszczenie, farbowanie odzieży, tkanin i włóczek Franciszek **JOGAŁŁA**, Kraków, Dietla 93

Fabryka Skrzyń Wł. **CIAPUTA**, Kraków, Zabłocie 39

Księgarnia Krakowska Sp.zo.o. Kraków, św. Krzyża 10

Fabryka Obuwia **„GLOBUS"**, Kraków, Węgierska 4 telefon 558-23

Pracownia Wykwintnych Futer, Kraków, Szpitalna 38, Fr. **DERWISZ** z Warszawy.

Pracownia Szklarska Antoni **PACZKA**, Kraków św. Łazarza 19

Galanteria, Przybory do krawiectwa Władysław **PELC**, Kraków, ul. Sienna 9

Zakład dla wyrobu i naprawy wag St. **CIECHANOWSKI**, Kraków ul. św. Filipa 13

Pracownia Kamieniarska i wyrób szt. kamieni Stefan M. **LEPUCKI**, Kraków, Rakowicka 31

Pracownia Obuwia Wł. **GLANOWSKI**, Kraków, Dietla 97

Restauracja **„Za Rogiem"**, Kraków, Dietla 51

Pierwsza Wytwórnia Auto-Karoserii i Powozów **ORLICKI** Sp. z o. o. Kraków, Al. Ign. Daszyńskiego 12

A. REIM Artykuły Gospodarcze, Farby, Kosmetyki, Kraków, Rynek Główny 37 (Linia A-B)

PRALNIA PARYSKA
Jadwiga Cichocka,
Kraków, ul. Poselska 24.

Koncesjonowany instalator wodociągów oraz pracownia blacharska wykonuje krycie dachów, wież i kościołów jak również urządza instalacje wodociągów i kanalizacji **Jan PUDRZYŃSKI,** Kraków, św. Sebastiana 10

Pracownia Optyczna **Heleny NIEMETZ** — Kraków, Karmelicka 12 m. 9

WEŁONY
oraz wszelkie artykuły
ślubne
Sprzedaż — Kupno — Wypożyczanie.
Kraków, Starowiślna 37.

Wyrób i sprzedaż mebli Jan **Pułczyński,** Kraków, Limanowskiego 2

Przybory szewskie **W. BALICKI,** Kraków, Bożego Ciała 2

Pracownia Artystyczno-Kamieniarska W. J. Jamrozika, Kraków, ul. Olszańska 4 naprzeciw bramy Cmentarza Rakowickiego, tel. 565-04, wykonuje wszelkie roboty artystyczno - kamieniarskie, jak pomniki, figury, grobowce, ołtarze i t. d., jak również roboty budowlane z własnych albo dostarczonych rysunków z wszelkiego rodzaju kamienia.

Fabryka Wyrobów Masarskich w Krakowie **A. & J. KURKIEWICZ.** Ul. Grodzka 7, tel. 582-23.

„AFKA“ Fabryka Parasoli
Kraków, Krakowska 6
poleca
parasole damskie, męskie kupuje materiały na pokrycie parasoli, — przyjmuje naprawy.

Włodzimierz Julian Huk **„GAZOCHEMIA“** Zakłady Dezynfekcji Gazem „B—F“, Kraków, ul. Pijarska 19 tel. 500-05

SKŁADNICA PRZYBORÓW DENTYSTYCZNYCH Józef Leiblowicz, Kraków Rynek Główny 11 tel. 575-18

HURTOWNY SKŁAD ARTYKUŁÓW RELIGIJNYCH Alfred Machnicki, Kraków Mikołajska 12.

PRACOWNIA
JUBILERSKO - ZŁOTNICZA

KRAKÓW
RYNEK GŁÓWNY 46.I.p.

Wytwórnia Sygnałów i Urządzeń Kolejowych S. A.
W KRAKOWIE.
DZIAŁ BUDOWY WAG UL. CYSTERSÓW 16.
Tel. 504-36, 542-70.

Wykonuje wagi systemu Schembera jak:
osobowe, magazynowe, tarczowe, mleczne, porciowe, standartowe. galunkowe, bydlęce, wozowe, wagonowe oraz naprawy i montaż wag wszelkiego typu.

Instrumentów lekarskich i laboratoryjnych, używanych w lecznictwie, przyborów szkolnych i biurowych oraz wszelkich toczonych przedmiotów galanteryjnych
szukaj jedynie w firmie Wiktor Cholewa
Wytwórnia Wyrobów Drzewnych, Kraków, ul. Mostowa 4
tel. 567-96

Juliusz Grosse
Skład wina i herbaty
Kraków, Pałac Spiski

RESTAURACJA
Zdrój Żywiecki
Kraków, pl. Dominikański 6

Wytwórnia
Pasów Transmisyjnych
i Pracownia Rymarska
BOBER JAN — Kraków
pl. Szczepański 6, tel. 509-20
wykonuje pasy transmisyjne z najlepszego materiału, pasy oficerskie, futerały na broń i wszelkie roboty w zakres rymarstwa wchodzące.

ROBERT JAHODA
Zakład Introligatorski
Kraków, Gołębia 4
oprawia artystycznie książki, obrazy, galanterię.

WŁADYSŁAW KLIMEK
Odlewnia Żelaza i Fabryka Maszyn
Kraków, Mogilska 71, tel. 540-71
Wykonuje: maszyny rolnicze, kieraty, przystawki, młocarnie, odlewy maszynowe do wagi 2 tony w jednym kawałku wraz z obróbką.

Wytwórnia Artykułów
Gospodarczo - chemicznych
„MERKURY"
Kraków, Stradom 10,
tel. 566-15.

HURTOWNIA TEKSTYLNA
Kraków
ul. Dietla 45.

PRALNIA I FARBIARNIA
„TĘCZA"
w Krakowie,
Czarnowiejska 74, tel. 560-41
Filie:
Rynek Główny 11,
Długa 6,
Karmelicka 1,
Zwierzyniecka 17.

E. WOLFRAM i A. ŻABIŃSKI
Kraków, ul. Zabłocie 9a.
Tel. 575-54.
wykonują konstrukcje żelazne wózki kolejki wąskotorowej urządzenia rzeźni, wagi wozowe i dziesiętne.

Spółdzielnia
Rzeźników i Wędliniarzy

z odp. udz.

W KRAKOWIE

ul. Andrzeja Potockiego 18 tel. 561-72

Sprzedaż przyborów, przypraw i narzędzi dla Rzemiosła Rzeźniczo-Wędliniarskiego

Posiadamy stale na składzie wszelkie sole konserwowe, jelita świeże i jelita sztuczne, maszyny rzeźniczo-wędliniarskie, wagi uchylne, stołowe, dziesiętne, odważniki i wiele innych artykułów potrzebnych do zawodu rzeźniczo-wędliniarskiego. — Sprzedaż dla członków i nieczłonków. — Przyjmujemy w komis wszelkie maszyny rzeźniczo-wędliniarskie i chłodnie do sprzedaży w komis.

Księgarnia i Wypożyczalnia

STEFANA KAMIŃSKIEGO

W KRAKOWIE

Księgarnia i antykwariat
ul. Floriańska 13 tel. 537-17

Księgarnia i wypożyczalnia oraz skład mat. piśm.
ul. Krakowska 18 tel. 592-94

Księgarnia i wypożyczalnia oraz dział nut
ul. Podwale 6 tel. 549-50

Zarząd i dział wydawniczy: ul. Karmelicka 29 tel.544-38

Wszelkie informacje i katalogi wydawnictw własnych i nakładów nabytych NA KAŻDE ŻĄDANIE BEZPŁATNIE.

H. SZOSTEK
KRAKÓW
SŁAWKOWSKA 6

SPIS RZECZY

zawartych w Kalendarzu Pogotowia Ratunkowego na r. 1946.

